

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Martin Holub

Internet a mezinárodní právo soukromé

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: Prof. JUDr. Monika Pauknerová, CSc., DSc.

Katedra obchodního práva

Datum uzavření rukopisu: 4. června 2015

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem překládanou diplomovou práci vypracoval samostatně a že všechny v ní použité zdroje byly řádně uvedeny a citovány. Dále také prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Tilburgu dne 4. června 2015

Martin Holub

Poděkování

Rád bych vyjádřil svou vděčnost prof. JUDr. Monice Pauknerové, CSc., DSc. za její cenné rady, podporu a vstřícnost, kterými mi pomohla při vypracování této diplomové práce. Dále bych chtěl poděkovat doktorce Colette Cuijpers z Tilburg University, která mě přivedla k zájmu o mimosmluvní závazkové vztahy. V neposlední řadě bych chtěl poděkovat své rodině a přátelům za podporu a pochopení v průběhu vyhotovování této diplomové práce.

Obsah

Úvod	1
1. Charakteristika specifických vlastností internetu.....	3
1.1 Specifické vlastnosti internetu významné z hlediska mezinárodního práva soukromého.....	4
2. Pravidla mezinárodního práva soukromého pro určování příslušnosti soudu.....	6
2.1 Nařízení Brusel I bis	6
2.1.1 Obecná ustanovení o příslušnosti	7
2.1.2 Ustanovení o zvláštní příslušnosti	7
2.1.3 Výlučná příslušnost soudu	8
2.1.4 Ujednání o příslušnosti	8
2.2 Zákon o mezinárodním právu soukromém	9
3. Určování příslušnosti u sporů vyplývajících ze smluv.....	11
3.1 Smlouvy uzavírané mezi profesionály (B2B smlouvy)	11
3.2 Ustanovení týkající se ochrany spotřebitele	13
4. Určování příslušnosti u sporů vyplývajících z mimosmluvních závazků	17
4.1 Zvláštní příslušnost u sporů z mimosmluvních závazků	18
4.1.1 Místo, kde došlo nebo může dojít ke škodné události	18
4.2 Ochrana osobnosti v prostředí internetu.....	20
4.3 Ochrana práv duševního vlastnictví v prostředí internetu.....	25
4.4 Shrnutí	32
5. Přehled judikatury amerických soudů ohledně určování příslušnosti pro spory související s internetem	33
5.1 Judikatura amerických soudů týkající se zvláštní příslušnosti.....	33
5.2 Rozhodnutí Zippo a test klouzavé škály	35
5.3 Současná judikatura amerických soudů týkající se zvláštní příslušnosti	36
5.4 Shrnutí	42
6. Zhodnocení stávající judikatury evropských a amerických soudů týkající se zvláštní příslušnosti v mimosmluvních vztazích.....	44
Závěr	47
Seznam použité literatury	49

Seznam používaných zkratek

CLIP	European Max Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property
Haagská konference	Haagská konference mezinárodního práva soukromého
Nařízení	Pojem „Nařízení“ s velkým písmenem odkazuje na nařízení Brusel I bis
nařízení Brusel I	Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
nařízení Brusel I bis	Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
NZMPS	Zákon č.91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém
Principy	Principech mezinárodního práva soukromého v právu duševního vlastnictví vydané CLIPem
SDEU	Soudní dvůr Evropské Unie
Úmluva	Bruselská úmluva o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, Brusel 27. září 1968
USA	Spojené státy americké

Úvod

Podle výroku připisovanému Billu Gatesovi se „*Internet stává náměstím globální vesnice budoucnosti*“¹. Tento výrok je sice nutné brát s určitou nadsázkou, nicméně uvedená formulace jedinečným způsobem vystihuje mnohost rolí, které internet vykonává. Tak jako náměstí středověké vesnice bylo společenským, hospodářským i organizačním centrem, v současné době se stále více těchto činností uskutečňuje prostřednictvím internetu.

Přestože pozitivní přínos internetu pro rozvoj společenských i ekonomických vztahů je nezpochybnitelný, mimo oblast zájmu by neměly zůstat negativní dopady internetu na určité případy zásahů do práv jednotlivců, zejména do práv osobnostních a práv duševního vlastnictví. Paradoxně právě ty vlastnosti internetu, které podporují rozvoj kontaktů, obchodu a informací (zejména všeobecná přístupnost a efektivita šíření informací), zásadním způsobem přispívají ke zvýšení závažnosti následků porušování práv prostřednictvím internetu. V případě zásahu do práv osobnostních nebo intelektuálních fyzickými prostředky, jako je tomu například v případě tisku, zůstává totiž distributorovi alespoň minimální možnost kontroly nad hmotnými nosiči, jimiž k zásahu dochází. Oproti tomu již od okamžiku zveřejnění na internetu informace existuje bez ohledu na vůli osoby, která ji na internetu zveřejnila. Tato informace se navíc šíří bez ohledu na hranice jednotlivých států. V důsledku určitého jednání tak dochází k reálné možnosti vzniku újmy na území vícero států, což vede k mnohým problémům ohledně určování příslušnosti soudu.

Právě v této souvislosti bylo nutno vyřešit otázku, zda je možné i na právní vztahy vznikající na internetu aplikovat standardní pravidla mezinárodního práva soukromého. V této práci docházím k závěru, že ano, v úvahu je však třeba vzít také specifické vlastnosti internetu, které uplatnění takovýchto pravidel značně komplikují. Vzhledem k tomu, že právní předpisy obsahují pouze obecné vymezení pravidel, připadá mimořádně významná úloha soudům, které musí v rámci své rozhodovací činnosti dovést postup, pomocí něhož budou standardní pravidla určování příslušnosti aplikována na vztahy vznikající na internetu.

Problematika použití obecných ustanovení o určování příslušnosti v mimosmluvních závazcích je velice aktuální, přičemž v nedávné době se jí opakovaně zabývaly jak soudy evropské, tak také soudy americké. Přestože převládající pojetí příslušnosti soudů v mimosmluvních vztazích se liší v závislosti na regionu, rozhodnutí evropských i amerických soudů obsahují cennou argumentaci z hlediska posuzování vztahů vznikajících na internetu. Cílem této práce tak je popsání aktuálního

---

¹ Bill Gates: Business @ the speed of thought, citováno dle: <http://www.allthingswilliam.com/technology.html>

stavu judikatury týkající se určování příslušnosti soudů v mimosmluvních závazkových vztazích vznikajících v prostředí internetu. Na základě důkladné analýzy je poté provedeno zhodnocení v současnosti používaných metodologických postupů, včetně kritiky některých závěrů dovozených soudní činnosti. V souvislosti s touto kritikou dále autor navrhuje možné změny, pomocí nichž by mohlo dojít k vhodnější aplikaci obecných pravidel mezinárodního práva soukromého na právní vztahy vznikající na internetu.

Těžiště diplomové práce tedy tvoří zejména důkladné studium a rozbor aktuální judikatury, obsaženy jsou rovněž poznatky právní vědy a doporučení mezinárodních organizací. Vzhledem ke skutečnosti, že některé prameny nebyly dostupné v českém jazyce, pracoval autor také s prameny cizojazyčnými, přičemž veškeré případné citace zahraničních zdrojů byly do českého jazyka přeloženy autorem.

Úvodní kapitoly jsou věnovány popisu unikátních vlastností internetu a obecným pravidlům určování příslušnosti podle relevantních evropských i domácích předpisů. Ačkoliv je tato práce zaměřena na mimosmluvní závazkové vztahy, v základních obrysech jsou popsány také relevantní ustanovení upravující příslušnost soudů v případě závazků smluvních. Pozornost je v tomto ohledu věnována zejména ochraně spotřebitele v souvislosti s výkladem kritéria zaměření, jelikož aplikace tohoto kritéria připadá v úvahu také při posuzování příslušnosti u závazkových vztahů mimosmluvních.

Následující část práce je věnována hlavnímu tématu diplomové práce, kterým je určování příslušnosti soudů v rámci mimosmluvních závazků vznikajících v prostředí internetu. Nejprve jsou popsána obecná pravidla příslušnosti stanovená v relevantních předpisech, načež je značný prostor věnován rozboru judikatury evropských soudů týkající se zásahů do osobnostních práv a do práv duševního vlastnictví. Následně je představena také judikatura soudů amerických, které se rovněž problematikou určování příslušnosti soudů v „internetových sporech“ opakovaně zabývaly.

V závěru práce jsou posouzena jednotlivá řešení přijatá v rámci rozhodovací činnosti soudů, přičemž zdůrazněny jsou zejména nedostatky současného stavu. Dále jsou navrhovány určité úpravy, jejichž přijetím by dle názoru autora bylo možné předejít nejasnostem při výkladu obecných ustanovení ohledně stanovení příslušnosti soudů ve vztazích vznikajících na internetu. Řešení navrhané autorem by zajistilo efektivní ochranu práv a zároveň umožnilo dosažení vysokého standardu svobody projevu a šíření informací, což jsou hodnoty související se samotnou podstatou internetu.

1. Charakteristika specifických vlastností internetu

Internet je bezesporu fenomén, který významným způsobem ovlivňuje způsob současného života. Stále více činností, které byly tradičně spjaty s fyzickým světem, se přesouvá do online prostředí. Jako protiklad ke světu reálnému tak vznikl termín „kyberprostor“, jenž je definován jako „*pomyslné prostředí, v němž dochází ke komunikaci mezi počítačovými sítěmi*“².

Jak samotný pojem kyberprostor naznačuje, jedná se o určitou oblast, která stojí nad hranicemi jednotlivých států a kterou nelze nijak geograficky vymezit. Takovéto pojetí však způsobuje značné komplikace z hlediska určování mezinárodní příslušnosti soudů. Ve fyzickém světě je poloha určité osoby nebo předmětu objektivně určitelná, na základě čehož tradiční pravidla mezinárodního práva soukromého určují rozhodné právo a příslušnost jednotlivých soudů³. Oproti tomu vztahy vznikající na internetu je obtížné lokalizovat, a to právě vzhledem ke skutečnosti, že aktivita na internetu se odehrává v kyberprostoru. Ačkoliv by bylo možné některé fyzické prvky lokalizovat (například místo, na kterém se nachází uživatel internetu, nebo také geografickou polohu serveru, na kterém je určitá stránka umístěná), je otázkou, zda je určování příslušnosti soudů na základě takovéhoho určení žádoucí. Aplikace standardních pravidel mezinárodního práva soukromého by totiž mohla vést ke stanovení příslušnosti soudů všech států světa, nebo naopak by došlo k určení příslušnosti soudu na základě nahodilých kritérií⁴. O první případ by se jednalo, pokud by došlo ke stanovení příslušnosti na základě pouhé dostupnosti stránky, druhý případ by odpovídal situaci, kdy by příslušnost byla stanovená na základě umístění serverů, na nichž je informace obsažena nebo jimiž procházela.

Jak navíc poukazuje Svantesson, mechanická aplikace stávajících pravidel mezinárodního práva soukromého na vztahy související s internetem by ve skutečnosti vedla k rozšiřování stávajícího obsahu těchto pravidel⁵. Ačkoliv panovala shoda ohledně skutečnosti, že stávající pravidla bude nutné určitým způsobem přizpůsobit, spornou otázkou zůstávalo, nakolik specifické vlastnosti internetu vyžadují také specifickou právní úpravu. Jinými slovy, zda stačí poupravit výklad obecných

---

² Definice převzata z anglického termínu “Cyberspace”, jak ji uvádí Oxford Dictionary. Dostupné online na <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/cyberspace>

³ Reed, Ch. Internet Law: Text and Materials, Butterworths, Velká Británie, 2000. Str. 187.

⁴ Tamtéž, str. 192.

⁵ Svantesson, D.J.B., Private International Law and the Internet. Kluwer Law International, Nizozemí, 2007. Str. 54.

pravidel tak, aby lépe vyhovovala změnám souvisejícím s internetem, nebo zda naopak musí dojít k vytvoření nového systému pravidel, který bude aplikován pouze na vztahy související s internetem⁶.

V současnosti zvolené řešení využívá stávající obecná pravidla mezinárodního práva soukromého. Takto přijaté řešení se jeví vhodným také s přihlédnutím k obtížím, jež by přijímání nové specifické úpravy přineslo. Vzhledem k neustálému vývoji internetu a technických prostředků by bylo značně obtížné shodnout se na přesném vymezení jednotlivých termínů, které by umožňovalo jasný výklad a zároveň by bylo technologicky neutrální. Závěr o vhodnosti používání současných pravidel byl přijat také v rámci Haagské konference mezinárodního práva soukromého, která ve svém prohlášení uvádí: „*Namísto vytváření nových pravidel (...) je žádoucí využívat v maximální možné míře stávající principy, pravidla a postupy, zejména cestou jejich interpretace*“⁷. V konečném důsledku je tedy záležitostí soudů, aby přijaly takové metodické postupy, které jasněji vymezí příslušnost soudů jednotlivých zemí. I přes tuto snahu o jasnější vymezení však stále dochází ke sporným situacím, jelikož jednotlivé státy mají tendenci vykonávat pravomoc svých soudů v širším rozsahu, než v jakém jsou ochotny přiznat příslušnost soudům jiných zemí⁸. Ke konfliktům mezi příslušnostmi soudů sice docházelo i ve vztazích s internetem nesouvisejících, specifické vlastnosti internetu však výrazně zvyšují riziko vzniku takovýchto konfliktů.

1.1 Specifické vlastnosti internetu významné z hlediska mezinárodního práva soukromého

Jednou z největších výhod internetu je bezesporu široké spektrum aktivit, které nabízí. Toto je zapříčiněno souborem unikátních vlastností, které ho odlišují od ostatních médií či komunikačních prostředků. Nicméně tyto vlastnosti je zároveň obtížné přesně vymezit. Cuipers uvádí, že hlavní vlastnosti internetu relevantní z hlediska právní úpravy jsou de-materializace, internacionalizace a převratný technologický vývoj⁹. Projevem materializace je, že odpadají fyzické a finanční bariéry, na základě čehož dochází k významnému nárůstu komunikace a jednotlivci mohou adresovat mnohem širší publikum než při použití jiných komunikačních prostředků. Internacionalizace

---

⁶ Haykawa, S., Private Law in the Era of Internet. In Basedow, J.; Kono, T.: Legal Aspects of Globalization. Kluwer Law International, Nizozemí, 2000. Str. 27.

⁷ Tiskové prohlášení Haagské konference mezinárodního práva soukromého ze Ženevského kulatého stolu elektronického obchodu a mezinárodního práva soukromého, pořádaného 2.-4. září 1999. Dostupné online na: <http://www.hcch.net/upload/wop/press01e.html>

⁸ Svantesson, op. cit., str. 50.

⁹ Dr. Cuipers, C., Cyklus přednášek v rámci předmětu „Internet and Liability“, vyučovaného v letním semestru ak. roku 2014/2015 na Tilburg University.

způsobuje šíření bez ohledu na státní hranice, čímž dochází k mnohem vyššímu počtu přeshraničních transakcí než kdykoliv v minulosti. Převratný technologický rozvoj způsobuje problémy z hlediska právní regulace, jelikož technologický vývoj postupuje rychlejším tempem, než na jaké je právní úprava schopná reagovat.

O jiné vymezení se pokouší Svantesson, který uvádí, že specifičnost internetu je dána kombinací následujících jedenácti vlastností: absencí hranic; nezávislostí na poloze; omezenou závislostí na jazykových schopnostech; způsobem komunikace „jeden vůči mnohým“; nízkým prahem pro distribuci na internetu; masivním rozšířením; přenosností; nedostatkem spolehlivých ukazatelů o poloze; pasivní povahou internetu; absencí centrální kontroly a multifunkčností internetu¹⁰. Tyto vlastnosti ve svém souhrnu sice umožňují výrazný nárůst komunikace jako takové, zároveň ale způsobují, že v případě vzniku sporů je tyto spory výrazně obtížnější vyřešit.

Z hlediska zásahů do osobnostních práv jsou významnými vlastnostmi zejména rychlost šíření a globální dostupnost informací. Navíc vzhledem k internacionalizaci internetu je jednou zveřejněná informace dostupná ve všech zemích světa, třebaže na takovéto země nemusela být původně zaměřena. Specifickým rysem internetu je také možnost přeposílání a sdílení informací. V důsledku této vlastnosti může být zpráva, která byla původně určena pouze omezenému okruhu uživatelů (typickým případem je informace sdílená na soukromém profilu na sociální síti Facebook), rozšířena v rámci celého internetu¹¹. Navíc uživatel internetu ztrácí zcela kontrolu nad již jednou zveřejněnou informací. Jakmile je informace jednou zveřejněna, ostatní osoby si mohou pořídit záznam o této informaci, takže i v případě smazání původní informace se tyto kopie mohou šířit na internetu. Toto vytváří také komplikace z hlediska dokazování, jelikož záznamy o prvotně dostupné informaci nepokrývají sekundární šíření informace prostřednictvím tzv. re-postů, tedy znovu zveřejnění dané informace jiným uživatelem na jiné stránce. Z tohoto pohledu je problematické činit závěry o zaměření určité informace na specifickou oblast pouze na základě dat o přístupu k dané informaci, jelikož tato data v sobě nebudou obsahovat údaje o těchto re-postech.

---

¹⁰ Svantesson, op. cit., str. 30-49.

¹¹ Collins, M., *The Law of Defamation and the Internet*, Oxford University Press, USA, 2001. Str. 34-35.

2. Pravidla mezinárodního práva soukromého pro určování příslušnosti soudu

Základními předpisy upravujícími příslušnost soudů jsou nařízení Brusel I bis¹² a zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním¹³. Zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním se však použije pouze v případech, které nespádají do rozsahu Nařízení. Vzhledem k šíři úpravy obsažené v Nařízení je však reálná aplikace ustanovení NZMPS ohledně mezinárodní příslušnosti soudu značně omezená.

2.1 Nařízení Brusel I bis

Kučera definuje evropské mezinárodní právo soukromé jako soubor předpisů evropského práva, které upravují soukromoprávní vztahy s mezinárodním prvkem nebo obsahují normy mezinárodního práva procesního¹⁴. V rámci evropského mezinárodního práva soukromého lze rozlišit čtyři základní okruhy právních norem, přičemž jedním z těchto okruhů jsou normy upravující mezinárodní příslušnost civilních soudů¹⁵. Nejvýznamnějším předpisem evropského mezinárodního práva soukromého upravujícím mezinárodní příslušnost soudů je Nařízení, které navazuje na dřívější úpravu obsaženou v nařízení Brusel I¹⁶ a Bruselské Úmluvě¹⁷ upravující procesní aspekty mezinárodního práva soukromého. Nařízení je účinné od 10. ledna 2015 a zahrnuje jak otázky příslušnosti soudů, tak otázky uznání a výkonu pravomocí. Vzhledem k zaměření této práce budou dále podrobněji rozebrány pouze pravidla určující mezinárodní příslušnost soudů.

Vzhledem ke skutečnosti, že v rámci nejvýznamnějších ustanovení vztahujících se k příslušnosti soudů nedošlo ke změnám, je možné ohledně výkladu ustanovení čerpat z judikatury a literatury vztahující se jak k Úmluvě, tak k nařízení Brusel I. Toto dokládá mj. bod 34 preambule k Nařízení, který potvrzuje zájem na zachování kontinuity výkladu mezi Úmluvou, nařízením Brusel I a Nařízením.

---

¹² Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

¹³ Zákon č.91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém.

¹⁴ Kučera, Z., Mezinárodní právo soukromé. 7. vydání, A. Čeněk a Doplněk, Brno-Plzeň, 2009. Str. 54.

¹⁵ Pauknerová, M., Evropské mezinárodní právo soukromé. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2013. Str. 7-8.

¹⁶ Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

¹⁷ Bruselská úmluva o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, Brusel 27. září 1968.

Ohledně výkladu ustanovení Nařízení platí zásada opakovaně zdůrazňovaná SDEU, že pojmy obsažené v nařízení je nutné vykládat autonomně¹⁸.

2.1.1 Obecná ustanovení o příslušnosti

Základním pravidlem určování příslušnosti dle Nařízení je, že osoba může být žalována v místě, kde má bydliště¹⁹. V takovémto státě je dána obecná příslušnost žalovaného, který zde může být žalován ohledně jakéhokoliv sporu. Druhým aspektem obecné příslušnosti je, že osoba, mající bydliště v určitém členském státě, může být v jiném členském státě žalována pouze ve speciálně stanovených případech vyjmenovaných v oddílech 2 až 7 druhé kapitoly Nařízení²⁰. Oproti tomu bydliště žalobce je z pohledu určování příslušnosti irelevantní²¹ (s výjimkou specifických případů ochrany slabší smluvní strany, které budou popsány níže).

Pojem „bydliště“ je nutné vykládat z hlediska vnitrostátního práva²², tento pojem tedy nemá autonomní význam v rámci práva EU. Termín „bydliště“ se vztahuje také na právnické osoby, pro něž čl. 63 Nařízení stanovuje, jaké místo se považuje za bydliště v případě právnické osoby.

2.1.2 Ustanovení o zvláštní příslušnosti

Ačkoliv podle obecného pravidla zakotveného ve čl. 4(1) Nařízení je příslušným soudem soud bydliště žalovaného, v určitých odůvodněných případech má žalobce možnost žalovat i u jiného soudu. Tato možnost stanovení zvláštní příslušnosti soudu je odůvodněna úzkou vazbou mezi soudem a podanou žalobou, přičemž tato blízkost by měla usnadnit výkon spravedlnosti a zároveň přispět k posílení právní jistoty²³. Nicméně je nutné zdůraznit, že ustanovení o zvláštní příslušnosti tvoří výjimku z obecného pravidla stanoveného ve čl. 4(1) Nařízení, a proto je nezbytné tato ustanovení vykládat restriktivně²⁴. Avšak i v případě, kdy jsou na základě blízkosti mezi sporem a určitým státem splněny podmínky pro stanovení zvláštní příslušnosti, se žalobce může rozhodnout žalovat na základě příslušnosti obecné.

---

¹⁸ Rozsudek SDEU ze dne 14. října 1976, věc 29-76, LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co. KG proti Eurocontrol, SbSR 1976, str. 01541. Bod 5.

¹⁹ Čl. 4(1) Nařízení.

²⁰ Čl. 5(1) Nařízení.

²¹ Bogdan, M., Concise Introduction to EU Private International Law. Europa Law Publishing, Švédsko 2012. Str. 40.

²² Čl. 62 Nařízení.

²³ Preambule k Nařízení, bod. 16.

²⁴ Rozsudek SDEU ze dne 27. září 1988, věc 189/87, Athanasios Kalfelis v Bankhaus Schröder, Münchmeyer, Hengst and Co. and others, SbSR 1988, str. 05565. Bod 17.

Nejvýznamnějšími případy, kdy dochází ke stanovení zvláštní příslušnosti, jsou případy smluvních a mimosmluvních závazků, jejichž úprava je stanovena ve čl. 7(1) a 7(2) Nařízení. Vzhledem k tomu, že tyto případy budou podrobněji popsány v jim věnovaných kapitolách, nebude jim na tomto místě věnován prostor. K modifikaci obecných pravidel o příslušnosti soudů dochází také v případě, že je jednou ze stran smlouvy spotřebitel. Taktéž ustanovení týkající se příslušnosti soudů ve spotřebitelských vztazích budou podrobněji popsána v kapitole týkající se smluvních závazkových vztahů.

Stanovení zvláštní příslušnosti soudu je také možné v případech žaloby o náhradu škody způsobené trestným činem v rámci trestního řízení, sporů vyplývajících z provozování pobočky či sporů týkající se vzniku nebo činnosti trustů²⁵. Kromě těchto důvodů je možné také stanovení zvláštní příslušnosti soudů na základě procesních důvodů, jako je tomu např. u společných či vzájemných žalob²⁶. Tyto způsoby stanovení příslušnosti soudu však nejsou z hlediska sporů souvisejících s prostředím internetu příliš obvyklé.

2.1.3 Výlučná příslušnost soudu

Nařízení obsahuje ve čl. 24 také ustanovení o výlučné příslušnosti, podle kterých je k řízení příslušný pouze soud takto určený, bez ohledu na bydliště stran. Vzhledem k tomu, že tyto případy se týkají např. nemovitostí, existence právnických společností či zápisů do veřejných seznamů, nejsou tato pravidla relevantní z hlediska sporů vznikajících v prostředí internetu.

2.1.4 Ujednání o příslušnosti

Na základě ujednání o příslušnosti soudu si strany mohou zvolit, který soud bude příslušný k projednání sporu vyplývajícího z určitého vztahu. Uzavřením dohody o volbě soudu dochází ke zvýšení právní jistoty stran, jelikož se tak mohou vyhnout určitým nejasnostem ohledně výkladu pravidel o zvláštní příslušnosti soudu²⁷. Nařízení stojí na zásadě respektování smluvní volnosti stran ohledně volby příslušného soudu²⁸. Respekt vůči smluvní volnosti se projevuje mimo jiné tím, že pokud není stanoveno jinak, dochází v případě uzavření dohody o příslušnosti k založení výlučné příslušnosti soudu. Navíc oproti dřívější úpravě obsažené v nařízení Brusel I již není pro uzavření dohody o příslušnosti soudu nezbytné, aby měla alespoň jedna ze stran bydliště na území daného

---

²⁵ Čl. 7 Nařízení, odstavce 3,5,6.

²⁶ Čl. 8 Nařízení, odstavce 1,2.

²⁷ Srov. Kapitola 3.

²⁸ Preambule k Nařízení, bod 19.

státu. Možnost stanovit příslušnost soudu na základě vůle stran je však omezena v případech, kdy je dána výlučná pravomoc soudu.

Dalším omezením podléhá možnost stran volby soudu také v případě, kdy je jedna ze stran smlouvy v postavení slabší smluvní strany, typicky v případě spotřebitelských smluv. Spotřebitel totiž může uzavřít dohodu o volbě soudu pouze:

- a) po vzniku sporu; nebo
- b) pokud mu tato dohoda dává možnost podat žalobu i k jiným soudům než které jsou příslušné dle jiných ustanovení Nařízení; nebo
- c) pokud mají jak spotřebitel tak jeho smluvní partner bydliště na území stejného státu a dohoda určuje, že příslušné jsou soudy tohoto státu²⁹.

Z hlediska dohod o příslušnosti uzavíraných prostřednictvím internetu je významné ustanovení čl. 25(2) Nařízení, které výslovně stanovuje, že požadavku písemné formy vyhovují také sdělení učiněná elektronickými prostředky umožňujícími trvalý záznam dohody. Projevem tohoto pravidla je rozšířená praxe uzavírání dohod o příslušnosti soudu nikoliv v rámci samotné smlouvy, nýbrž formou odkazu na všeobecné obchodní podmínky podnikatele. Tímto způsobem dochází k platnému sjednání jurisdikční doložky v případě uzavření smlouvy prostřednictvím internetových stránek.

2.2 Zákon o mezinárodním právu soukromém

Právním předpisem České republiky upravujícím mezinárodní příslušnost soudů je zákon o mezinárodním právu soukromém, který byl přijat v rámci rekodifikace českého soukromého práva. Česká republika však musí dodržovat závazky vyplývající z mezinárodního práva, přičemž v oblasti určování soudní příslušnosti jsou relevantní zejména předpisy práva evropského. Takováto pravidla se uplatní přednostně, a teprve v případě, na který nedopadají ustanovení relevantního předpisu, bude soudní příslušnost určena na základě vnitrostátních pravidel mezinárodního práva soukromého³⁰. O takový případ se jedná zejména v případě, kdy žalovaný nemá bydliště na území členského státu Evropské unie³¹.

Základní pravidlo určení příslušnosti obsažené v § 6 odst. 1 NZMPS stanovuje:

---

²⁹ Čl. 19 Nařízení.

³⁰ Preambule k Nařízení, bod 14.

³¹ Toto však neplatí bezvýhradně, Nařízení obsahuje řadu výjimek, kdy se vztahuje i na žalované s bydlištěm mimo území Evropské unie, např. čl. 18(1) a 24 Nařízení.

„Pravomoc českých soudů je dána, jestliže je podle procesních předpisů pro řízení místně příslušný soud na území České republiky, pokud z ustanovení tohoto zákona nebo jiného právního předpisu nevyplývá něco jiného.“

Kromě tohoto obecného pravidla připouští NZMPS pro případy závazkových práv stanovení příslušnosti na základě ujednání stran³². Tato ustanovení obsahují v zásadě obdobné podmínky, jaké předepisuje pro dohodu o příslušnosti Nařízení, přičemž § 86 NZMPS navíc stanovuje podmínky, za kterých český soud projedná danou věc, ačkoliv byla sjednána příslušnost zahraničního soudu.

---

³² § 85 a 86 NZMPS.

3. Určování příslušnosti u sporů vyplývajících ze smluv

Nejobvyklejšími právními skutečnostmi, na základě kterých vznikají závazkové vztahy, jsou jednoznačně smlouvy. Toto platí jak ve světě reálném, tak ohledně vztahů vznikajících na internetu. Spektrum zboží a služeb, které jsou běžně zakupovány na internetu, se navíc neustále rozšiřuje. Jak poznamenává Smith: „Ze sítě původně určené k vojenským a akademickým účelům se internet přeměnil v globální tržiště.“³³ Elektronického obchodu prostřednictvím internetu se také účastní všechny kategorie ekonomických subjektů – od nadnárodních společností přes drobné prodejce až po jednotlivé spotřebitele³⁴. Výčet jednotlivých druhů smluv, které je možné prostřednictvím internetu uzavřít, je téměř neomezený. Z hlediska určování příslušnosti soudů je však nutné rozlišovat smlouvy z hlediska povahy subjektů, které se dané smlouvy účastní. Základními druhy elektronických smluv jsou B2B (business-to-business) a B2C (business-to-consumer) smlouvy, přičemž B2C smlouvy se týkají koupě produktů (či služeb) osobami nejednajícími v rámci své profese³⁵.

3.1 Smlouvy uzavírané mezi profesionály (B2B smlouvy)

Jak již bylo zmíněno, příslušnost soudu nemusí být vždy určena pouze na základě bydliště žalovaného. V odůvodněných situacích je možné stanovení příslušnosti na základě blízkého vztahu mezi sporem a určitým státem. V případech, kdy došlo k uzavření smlouvy, byl takovýto blízký vztah dovozen v místě plnění smlouvy, jelikož se předpokládá, že soud právě takového místa je nejlépe postavený k posouzení daného sporu. Toto je reflektováno ve čl. 7(1) Nařízení, které umožňuje žalovat ve státě odlišném od místa bydliště žalovaného v případě, že:

„předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy, u soudu místa, kde závazek, o němž se jedná, byl nebo měl být splněn.“

Článek 7(1) Nařízení dále obsahuje výkladová ustanovení usnadňující interpretaci pojmu „místo, kde byl nebo měl být závazek splněn“. Místem plnění závazku je v případě prodeje zboží místo, kam bylo nebo mělo být zboží dodáno, a v případě poskytování služeb místo, kde byly tyto služby poskytnuty³⁶. Tato výkladová ustanovení se však použijí pouze za předpokladu, že místo dodání závazku nebylo dohodnuto stranami. Vzhledem k zásadě autonomie vůle má totiž stranami určené

³³ Smith, G., Internet Law and Regulation. Bird&Bird, Velká Británie 2002. Str. 435.

³⁴ Dickie, J., Internet and Electronic Commerce Law in the European Union. Hart Publishing Ltd., USA, 1999. Str. 1.

³⁵ Čl. 27 Nařízení.

³⁶ Čl. 7(1) písm. b) Nařízení.

místo plnění závazku přednost. Zároveň však není možné sjednat jako místo plnění pouze fiktivní místo. Jak totiž uvádí SDEU: „*strany však nemohou určit jako místo plnění takové místo, které nemá žádný skutečný vztah k poskytovanému plnění, pouze za účelem stanovení příslušnosti soudu*“³⁷. Ustanovení čl. 7(1) Nařízení totiž předpokládá reálnou vazbu mezi místem plnění a místem soudu. Aby sjednání fiktivního místo skutečně mělo za následek založení příslušnosti soudu, muselo by takovéto sjednání vyhovovat požadavkům kladeným na sjednání doložky o volbě soudu³⁸.

Ačkoliv takto vymezený pojem místa plnění působí relativně jednoznačně, v případě smluv týkajících se prostředí internetu vznikají značné problémy s určením konkrétního místa doručení zboží, resp. poskytnutí služby. V této souvislosti je nutné rozlišovat mezi elektronickými obchody přímými, jejichž předmětem je plnění prostřednictvím internetu, a elektronickými obchody nepřímými, u nichž je internet pouze prostředkem, pomocí něhož dojde k uzavření smlouvy, nicméně reálné plnění je poskytováno v rámci fyzického světa. Smith takto rozděluje smlouvy typicky uzavírané na internetu do tří hlavních skupin³⁹:

- 1) Smlouvy o koupi hmotných předmětů – např. koupě oblečení prostřednictvím internetu;
- 2) Smlouvy o koupi digitalizovaných produktů – např. zakoupení počítačového programu;
- 3) Smlouvy o poskytování služeb prostřednictvím internetu – např. poskytování poradenství online.

U první skupiny smluv nebude určení místa plnění způsobovat problémy, jelikož toto místo bude buď obsaženo přímo ve smlouvě, nebo jím bude místo fyzického doručení zboží. Oproti tomu v případě poskytování zboží či služeb výhradně prostřednictvím internetu přichází v úvahu místo, která by byla možná považovat za místo plnění, více. Mezi takováto místa, která mohou být relevantní z hlediska plnění poskytovaných online, mohou mimo jiné patřit: místo, odkud bylo plnění nahráno do sítě internetu; místo, kde bylo staženo; místo, kde bylo uchováno; kromě toho připadá také v úvahu použití místa sídla strany poskytující plnění či strany přijímající plnění. Z tohoto důvodu se někteří autoři domnívají, že místo plnění smlouvy není vhodným kritériem pro online plnění, jelikož takovéto kritérium postrádá předvídatelnost a je nejednoznačné⁴⁰. Obdobný závěr převládá také v rámci Haagské konference mezinárodního práva soukromého, která v uvádí: „*Pokud k plnění smlouvy dochází online, místo plnění smlouvy není vhodným spojujícím faktorem. V takovém případě jsou*

---

³⁷ Rozsudek SDEU ze dne 20. února 1977, věc C-106/95, Mainschiffahrts-Genossenschaft eG (MSG) v Les Gravières Rhénanes SARL., SbsR 1997, str. 911. Bod 31.

³⁸ Tamtéž, bod 33.

³⁹ Smith, op.cit., str. 437.

⁴⁰ Svantesson, op.cit., str. 267.

*relevantním spojujícím faktorem místa, na kterých se nachází jednotlivé strany.*⁴¹ Wang v této souvislosti uvádí, že vzhledem k nejasnostem ohledně místa plnění prostřednictvím internetu je vhodné považovat za místo plnění sídlo příjemce plnění⁴².

3.2 Ustanovení týkající se ochrany spotřebitele

Ochrana spotřebitele je v současnosti tématem velice aktuálním, který hraje významnou roli také v rámci práva Evropské unie⁴³. Spotřebitel však není chráněn pouze prostřednictvím harmonizace hmotných předpisů, nýbrž je mu poskytována zvláštní ochrana také normami evropského mezinárodního práva procesního. Na základě úvah o nutnosti zvláštní ochrany spotřebitele Nařízení obsahuje speciální pravidla určení příslušnosti soudu pro případ spotřebitelských smluv. Jak uvádí Bogdan, hlavním účelem těchto ustanovení o ochraně spotřebitele je *„poskytnutí ochrany slabší smluvní straně tak, aby tato nemohla být žalována v cizím státě, a naopak aby tato slabší strana mohla žalovat ve státě svého bydliště“*⁴⁴.

Tato zvláštní úprava, obsažená ve čl. 18 Nařízení, se však použije pouze v případě, kdy je vyhověno podmínkám stanoveným ve čl. 17 Nařízení. To znamená, že ne každá smlouva mezi spotřebitelem a stranou, která vystupuje jako profesionál, bude požívat ochrany zaručené čl. 18 Nařízení. Speciální úprava příslušnosti se bude vztahovat pouze na případy smlouvy uzavřené mezi spotřebitelem na jedné straně a osobou vystupující jako profesionál na straně druhé, pokud:

- a) se jedná o koupi movitých věcí na splátky;
- b) se jedná o půjčku návratnou ve splátkách nebo o jiný úvěrový obchod určený k financování koupě takových movitých věcí, nebo
- c) ve všech ostatních případech, kdy byla smlouva uzavřena s osobou, která provozuje profesionální nebo podnikatelské činnosti v členském státě, v němž má spotřebitel bydliště, nebo pokud se jakýmkoli způsobem taková činnost na tento členský stát nebo na několik členských států včetně tohoto členského státu zaměřuje, a smlouva spadá do rozsahu těchto činností.⁴⁵

---

⁴¹ Tiskové prohlášení Haagské konference, op.cit.

⁴² Wang, F. F., Obstacles and Solutions to Internet Jurisdiction. Journal of International Commercial Law and Technology, Vol. 3, Issue 4, 2008.

⁴³ Srov. např. Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011, o právech spotřebitelů.

⁴⁴ Bogdan, op.cit., str. 53.

⁴⁵ Čl. 17(1) Nařízení.

V souvislosti se spotřebitelskými smlouvami souvisejících s prostředím internetu se objevují zejména nejasnosti ohledně výkladu pojmu „zaměření“. Význam tohoto pojmu byl částečně upřesněn ve Společném prohlášení Rady a Komise k čl. 15 nařízení Brusel I⁴⁶, kde se stanoví: „*Rada a Komise zdůrazňují, že pouhý fakt, že internetová stránka je dostupná, nepostačuje k tomu, aby mohl být použit čl. 15*“⁴⁷. Rada a Komise navíc dále zdůrazňují, že nelze konstatovat splnění požadavku „zaměření“ pouze na základě jazyka či měny, jež jsou používány na internetové stránce.

Otázkou výkladu pojmu „zaměření“ na členský stát se zabýval SDEU ve významném rozhodnutí Pammer/Alpenhof⁴⁸. Předmětem těchto spojených věcí byla otázka, zda pouhá přístupnost internetové stránky postačuje ke konstatování, že se spotřebitel zaměřuje na danou zemi. Ve světle výše citovaného prohlášení Rady a Komise není závěr soudu, že pouhou dostupnost internetové stránky nelze vykládat jako projev zaměření se na daný stát, nijak překvapivý. Nicméně v daném rozhodnutí se soud pokusil také naznačit, na základě jakých skutečností je možné dovodit existenci zaměření na daný stát. Ohledně perspektivy, ze které je nutné kritérium zkoumat, SDEU konstatuje: „*je proto třeba zkoumat, zda před případným uzavřením smlouvy s tímto spotřebitelem existovaly indicie, které by prokazovaly, že podnikatel uvažoval o obchodování se spotřebiteli, kteří mají bydliště v jiných členských státech, (...) v tom smyslu, že byl připraven uzavřít s takovými spotřebiteli smlouvy*“⁴⁹. Kritérium zaměření tedy není možné zkoumat na základě pouhé skutečnosti, že došlo k uzavření smlouvy se spotřebitelem z jiného členského státu, nýbrž na základě faktorů existujících již před uzavřením smlouvy. Mezi takovéto faktory SDEU řadí mimo jiné: vynaložení nákladů na reklamu zaměřenou na určitý stát (formou např. placených odkazů); výslovné uvedení, že se zaměřuje na určitou zemi či země; uvedení telefonického spojení s mezinárodní předvolbou; popis cesty do místa poskytování služeb s počátkem v jednom či více členských státech či uvedení mezinárodní klientely, typicky ve spojení s pochvalným hodnocením. Dále je dle soudu nutno vzít v potaz doménu prvního řádu, na které se daná stránka nalézá, ať už se jedná o doménu konkrétního státu (.cz), nebo o doménu neutrální (.com). Významnou skutečnost představuje také možnost změnit jazyk či měnu stránky. Výčet potencionálních faktorů vyjmenovaných v soudním rozhodnutí je však pouze demonstrativní, a soudy jednotlivých členských států jsou povinné přihlédnout ke všem

---

⁴⁶ Společné prohlášení Rady a Komise k čl. 15 a 73 nařízení Brusel I. Dostupné online na: http://ec.europa.eu/civiljustice/homepage/homepage_ec_en_declaration.pdf

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ Rozsudek SDEU ze dne 7. prosince 2010, spojené věci C-585/08 a C-144/09, Peter Pammer v Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG a Hotel Alpenhof GesmbH v Oliver Heller. SbSR 2010, str. 12527.

⁴⁹ Tamtéž, bod. 76.

ostatním skutečností, které by mohly mít význam pro posouzení, zda se podnikatel zaměřil na určitou zemi.

V rámci soudem navrhovaných faktorů je dle mého názoru nutno rozlišovat mezi faktory vztahujícími se k určitému státu, a faktory mající obecný vztah k zahraničí. Do první kategorie bude patřit vynaložení nákladů na reklamu, výslovné uvedení o zaměření, uvedení specifické klientely z dané země či doména konkrétního státu. Použití kritéria měny může být problematictější vzhledem ke skutečnosti, že značný počet evropských zemí používá měnu euro, což je měna společná více zemím. Kritérium jazyka je taktéž použitelné spíše v případě méně rozšířených jazyků, které jsou využívány téměř výhradně pouze na určitém území. Oproti tomu hlavní světové jazyky, především angličtina, kritériu zaměření neodpovídají. Taktéž kritérium popisu cesty do místa poskytování služeb je možné použít pouze v případě, kdy je počáteční bod cesty na území konkrétního státu. Dále však soud zmiňoval faktory, které sice obsahují jisté nadnárodní prvky, ale k jejich použití dochází obvykle také ve vztazích vnitrostátních, jako jsou telefonní číslo s mezinárodní předvolbou či použití nadnárodní domény. Tato kritéria by bylo žádoucí odmítnout, jelikož na základě nich nelze dovodit žádnou specifictější vazbu k určitému státu.

Řešení zvolené soudem v případě Pammer/Alpenhof má však také své odpůrce. Například Svantesson upozorňuje, že na základě tohoto rozhodnutí může dojít ke snížení úrovně ochrany spotřebitele, jelikož se domnívá, že řešení přijaté soudem klade příliš vysoké nároky na spotřebitele ohledně dokazování⁵⁰. Namísto toho argumentuje, že „*existence smlouvy mezi spotřebitelem a podnikatelem dává vzniknout silné, byť vyvratitelné, domněnce, že podnikatel zaměřil své aktivity na stát spotřebitele*“⁵¹. Dle jeho názoru je totiž výrazně jednodušší prokázat, že se podnikatel na daný stát nezaměřil, než naopak prokázat, že skutečně došlo k zaměření na tento konkrétní stát. Nicméně přesto, že Svantesson správně upozorňuje na existující problém ohledně dokazování, domnívám se, že jím navrhované řešení nemá oporu v textu ustanovení čl. 17 Nařízení, kde je jednoznačně vyžadován prvek zaměření. Navíc akceptování takového řešení by vychýlilo nastolenou rovnováhu mezi zájmy podnikatelů na straně jedné a spotřebitelů na straně druhé, když by výrazně zvýšilo počet případů, kdy by podnikatel mohl být žalován v místě bydliště spotřebitele. To by v konečném důsledku mohlo vést k omezení mezinárodního elektronického obchodu, jelikož podnikatelé by byli nuceni uzavírat smlouvy s osobami ze zemí, v nichž by nebyli ochotni podřídit se pravomoci soudů.

---

⁵⁰ Svantesson, D., Pammer and Hotel Alpenhof – ECJ decision creates further uncertainty about when e-businesses „direct activities“ to a consumer’s state under Brussels I Regulation. Computer Law C Security Review 27, str. 298-304, 2011.

⁵¹ Tamtéž.

Význam rozhodnutí Pammer/Alpenhof spočívá mimo jiné v bližším osvětlení kritéria zaměření, které bude SDEU používáno či alespoň zvažováno i pro případy nesouvisející s ochranou spotřebitele, jak bude popsáno v dalších kapitolách.

4. Určování příslušnosti u sporů vyplývajících z mimosmluvních závazků

Druhou velkou skupinou vztahů, u nichž je nutné stanovit pravidlo pro určování příslušnosti soudů, jsou spory vzniklé z mimosmluvních závazkových vztahů. Samotné Nařízení definici mimosmluvních závazků neobsahuje, obsah tohoto pojmu tedy musel být dovozen právní teorií a judikaturou. Podle základní definice, jak ji uvádí SDEU v rozhodnutí Kalfelis⁵², pod čl. 5(3) nařízení Brusel I spadají „veškeré žaloby, které mají za cíl založení odpovědnosti žalovaného a které se netýkají smlouvy ve smyslu čl. 5(1)“⁵³. Jak ovšem uvádí Magnus a Mankowski, čistě negativní vymezení tohoto pojmu by způsobilo problémy, jelikož „ne každý nárok, který nelze kvalifikovat jako smluvní, je automaticky možné kvalifikovat jako mimosmluvní ve smyslu čl. 5(3) nařízení Brusel I“⁵⁴, přičemž jako příklad uvádějí nároky z vyživovací povinnosti. Rozsah čl. 5(3) nařízení Brusel I tedy musel být postupně konkretizován v průběhu další rozhodovací činnosti SDEU. Pro srovnání je možné poukázat také na pozitivní definici pojmu mimosmluvní závazkové vztahy obsaženou v nařízení Řím II⁵⁵ ve čl. 2: „Pro účely tohoto nařízení zahrnuje škoda jakékoli následky civilního deliktu, bezdůvodného obohacení, jednatelství bez příkazu nebo předmluvního jednání“. V tomto smyslu bude pracováno také s termínem „škoda“, který pro účely tohoto textu zahrnuje jak újmu majetkovou, tak nemajetkovou.

Dalším významným interpretačním pravidlem dovozeným v rozhodnutí Kalfelis je nezbytnost autonomního výkladu pojmu „mimosmluvní závazkové vztahy“. Vzhledem k podstatným rozdílům v hmotněprávních úpravách mimosmluvní odpovědnosti soud poukazuje na to, že autonomní výklad je nezbytný pro zajištění rovnosti a jednotnosti práv a povinností vyplývajících z Úmluvy⁵⁶. Dále soud zdůrazňuje, že vzhledem k tomu, že pravidla určení zvláštní příslušnosti obsažená v čl. 5 a 6 (tehdy) Úmluvy tvoří výjimku z obecného pravidla stanovení příslušnosti na základě bydliště žalovaného (čl. 2 Úmluvy)⁵⁷, je nutno tyto články vykládat restriktivně⁵⁸. Tato výkladová pravidla budou opakovaně zdůrazňována v pozdější judikatuře SDEU týkající se čl. 5(3) nařízení Brusel I.

---

⁵² Rozhodnutí Kalfelis, op. cit.

⁵³ Tamtéž, bod 18.

⁵⁴ Magnus, U., Mankowski, P., Brussels I Regulation. European Law Publishers, Německo, 2007. Str. 185.

⁵⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007, o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II).

⁵⁶ Rozhodnutí Kalfelis, op. cit., bod 15.

⁵⁷ Srov. kapitola 2.1.1.

⁵⁸ Rozhodnutí Kalfelis, op. cit., bod 19.

4.1 Zvláštní příslušnost u sporů z mimosmluvních závazků

Jak již bylo zmíněno, Nařízení obsahuje speciální pravidlo pro určení zvláštní příslušnosti u mimosmluvních závazků, obsažené ve čl. 7(2), a to že osoba může být žalována v jiném státě než ve kterém má bydliště:

„ve věcech týkajících se deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události.“

Tato formulace sice není zcela identická s původním zněním ustanovení čl. 5(3) nařízení Brusel I⁵⁹, nicméně důvodem odlišného znění je pouze úprava terminologie, přičemž v jiných jazykových verzích (např. ve verzi anglické) zůstalo znění čl. 7(2) Nařízení identické s původním zněním čl. 5(3) nařízení Brusel I⁶⁰. Vzhledem ke stejnému obsahu čl. 7(2) Nařízení se čl. 5(3) nařízení Brusel I tak lze použít předchozí judikaturu SDEU k výkladu tohoto článku, přičemž zejména problematickým je výklad pojmu „místo, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“.

4.1.1 Místo, kde došlo nebo může dojít ke škodné události

Termín „místo, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“ je značně obecný a SDEU se musel jeho interpretací ve své rozhodovací činnosti zabývat opakovaně. Problémy s interpretací jsou způsobeny mimo jiné také tím, že členské státy mají navzájem odlišné pojetí občanskoprávní odpovědnosti. Zejména komplikované je určení rozsahu tohoto termínu, tedy zda se „místem, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“, rozumí „místo, kde došlo k události, která způsobila škodu“, případně „místo, kde se projevila skutečná škoda“ či dokonce obě tato místa.

Jedním z prvních případů, kdy se SDEU zabýval situací, kdy bylo místo události, která způsobila škodu, rozdílné od místa projevu této škody, je rozhodnutí *Handelswekerij Bier v. Mines de Potasse d'Alsace*⁶¹. V tomto rozhodnutí soud konstatuje, že úprava zvláštní příslušnosti byla včleněna do (tehdy) Bruselské úmluvy z důvodu zvláště blízkého spojení mezi sporem a soudem státu, který ho má projednávat. Ohledně určení místa škody dovozuje, že „vzhledem k blízké spojitosti mezi prvky odpovědnosti se zdá nevhodné vybrat jeden ze dvou spojujících faktorů a zároveň vyloučit druhý,

---

⁵⁹ Znění čl. 5(3) nařízení Brusel I: „ve věcech týkajících se protiprávního jednání či jednání, které je postaveno na roveň protiprávnímu jednání, u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“.

⁶⁰ Anglická verze čl. 5(3) nařízení Brusel I, resp. čl. 7(2) Nařízení zní: „in matters relating to tort, delict or quasi-delict, in the courts for the place where the harmful event occurred or may occur“.

⁶¹ Rozsudek SDEU ze dne 30. listopadu 1976, věc 21/76, *Bier vs. Mines de Potasse d'Alsace*. SbSR 1976, str. 1735.

jelikož každý z nich, vzhledem k podmínkám, může být užitečný vzhledem k dokazování a průběhu řízení“⁶². Na základě výše nastíněné úvahy soud dovodil, že vzhledem k blízkosti a významu obou faktorů lze za „místo, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“ považovat jak místo protiprávního jednání, tak místo, kde se projeví následek. Důsledkem tohoto rozhodnutí je, že žalobce může podat žalobu jak u místa protiprávního jednání, tak u místa projevení se následku (stejně tak jako u soudu místa bydliště žalovaného v souladu s obecným pravidlem obsaženým ve čl. 4 Nařízení). Toto rozhodnutí stanovilo základní rámec výkladu čl. 5(3) nařízení Brusel I, na který se poté soud bude opakovaně odvolávat v rámci další rozhodovací činnosti. Mimořádně významné je zdůraznění interpretace zahrnující jak místo jednání (*locus delicti*), tak místo vzniku skutečné škody (*locus damni*). Základním východiskem odůvodňujícím tento závěr soudu je blízkost místa soudiště s projednávaným sporem, což má vést ke zvýšení efektivity řízení.

Důsledkem však byla velice široce stanovená a navzájem se překrývající příslušnost soudů. Toto bylo výhodné zejména pro stranu žalující, která si mohla vybrat z vícera soudů ten, který byl pro ni nejvýhodnější. Bylo tedy nutné přistoupit k omezení tohoto značně širokého výkladu předmětného ustanovení. Toto soud provedl v rámci rozhodnutí Dumez France SA and Tracoba SARL v Hessische Landesbank⁶³. Dle soudu sice výraz „místo, kde došlo ke škodné události“ může znamenat místo, kde se projevila škoda, nicméně toto označuje pouze místo kde „se přímo projevilo jednání mající za svůj následek vznik škody na osobě, která je bezprostřední obětí tohoto jednání“⁶⁴. Výklad zahrnující také škodu nepřímou by totiž fakticky vedl k tomu, že by žalobce mohl žalovat bez ohledu na další okolnosti vždy v místě svého bydliště, což je přesně opačný efekt, než kterého měla Úmluva docílit⁶⁵. Kromě škody nepřímé se SDEU musel vypořádat také s otázkou, zda lze pod „místo, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“ podřadit také škodu následnou.

Tato otázka byla předmětem rozhodnutí Antonio Marinari v Lloyds Bank plc and Zubaidi Trading Company⁶⁶, ve kterém soud uvedl, že daný termín „nelze vykládat tak, že zahrnuje i místo, o kterém sice poškozený tvrdí, že se tam projevila škoda, tato se ale však původně projevila na jiném místě“⁶⁷. Soud dovozuje, že při opačném výkladu by docházelo k situacím, kdy by příslušným soudem byl soud,

---

⁶² Tamtéž, bod 17.

⁶³ Rozsudek SDEU ze dne 11. ledna 1990, věc C-220/88, Dumez France SA and Tracoba SARL v Hessische Landesbank and others. SbSR 1990, str. I-00049

⁶⁴ Tamtéž, bod 20.

⁶⁵ Magnus, Mankowski, op. cit., str. 203.

⁶⁶ Rozsudek SDEU ze dne 19. září 1995, věc C-364/93, Antonio Marinari v Lloyds Bank plc and Zubaidi Trading Company. SbSR 1995, str. I-02719.

⁶⁷ Tamtéž, bod 21.

který nemá žádnou spojitost s místem původní škody. Toto by ale bylo v přímém rozporu s účelem ustanovení o zvláštní příslušnosti, jelikož tím je právě usnadnění dokazování na základě blízké spojitosti mezi místem vzniku škody a sudištěm.

Ačkoliv se výše uvedené případy netýkaly přímo prostředí internetu, poskytují důležitý základ pro interpretaci čl. 7(2) Nařízení. Ve výše uvedených rozhodnutích SDEU opakovaně upozorňuje na požadavek blízkého vztahu mezi předmětem sporu a sudištěm. Dalším zdůrazňovaným principem je také princip právní jistoty a předvídatelnosti, pod kterým se rozumí, že „*umožňuje žalobci snadno určit soud, u něž může podat žalobu, a žalovanému přiměřeně předvídat, u kterého soudu může být žalován*“⁶⁸. Tyto principy budou dále hrát významnou roli i při určování příslušnosti soudů ve sporech vyplývajících z mimosmluvních závazků týkajících se internetu.

4.2 Ochrana osobnosti v prostředí internetu

Zásah do osobnostních práv je jedním z typických mimosmluvních závazků, které vznikají v prostředí internetu. Při vědomí toho, že termín „pomluva“ je institutem trestněprávním⁶⁹, bude v tomto textu termín „pomluva“ používán pro souhrnné označení zásahů do osobnostních práv prostřednictvím zveřejnění určité informace na internetu (termín pomluva je v tomto smyslu používán jako ekvivalent anglického termínu „defamation“). Pomluva v prostředí internetu se od pomluvy učiněné ve fyzickém světě odlišuje v několika klíčových vlastnostech, což má závažné důsledky pro určování mezinárodní příslušnosti soudů. Historicky totiž byla pomluva pouze lokální fenomén⁷⁰, jelikož jednotlivci byli známí téměř výhradně jen na určitém omezeném území. Taktéž prostředky, kterými se případná informace zasahující do práva na dobré jméno mohla šířit, měly lokální charakter, ať už se jednalo o televizní vysílání nebo tisk. Oproti tomu v současnosti nejen že veřejně známé osoby mají globální reputaci, ale internet jakožto prostředek globální komunikace usnadňuje přenos jakýchkoliv informací, tedy i těch zasahujících do osobnostních práv. Navíc, jak uvádí Rowland, internet a zejména rozvoj sociálních sítí a blogů vyvolaly demokratizující efekt v oblasti rozšiřování informací, jelikož poskytly jednotlivcům nástroj, který jim mohl získat globální publikum⁷¹. Došlo tak k zásadnímu zvětšení dosahu určité informace, a to nejen co se týče okruhu potencionálních adresátů, ale také odstraněním geografických bariér pro šíření takovéto informace. Jakmile je tedy

---

⁶⁸ Rozsudek SDEU ze dne 23. dubna 2009, věc C-533/07, Falco Privatstiftung a Thomas Rabitsch proti Gisela Weller-Lindhorst. SbSR 2009, str. I-03327.

⁶⁹ Srov. § 184 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku.

⁷⁰ Rowland, Helen. Is eDate the final piece in the mosaic or just one more in the puzzle? 2012. Práce přihlášená ke zvážení na udělení ceny Consulegis Dr Thomas Marx Award 2012.

⁷¹ Tamtéž.

pomluva jednou zveřejněna na internetu, má k ní přístup každý, kdo disponuje připojením k internetu, bez ohledu na to, ve které zemi se nachází. Zároveň tato informace zůstává dostupná dlouhodobě až do momentu, kdy dojde k jejímu cílenému odstranění. Tato trvalost již jednou publikovaných informací ve spojení se zvýšeným počtem producentů informací vede ke zvýšení rizika pomluvy.

Výše popsané změny související se zvláštní povahou internetu zásadním způsobem ovlivňují také řešení otázek ohledně pravomoci soudů. Jak již bylo uvedeno, judikatura SDEU dovodila, že čl. 7(2) Nařízení je nutno vykládat tak, že zahrnuje jak místo, kde došlo k události, která způsobila vznik škody, tak místo, kde se škoda projevila. Vzhledem k tomu, že informace se v prostředí internetu šíří bez ohledu na geografické hranice, tak v případě pomluv učiněných prostřednictvím internetu může být problém určit, kde se tato místa (místo příčinné události a místo vzniku skutečné škody) nachází. Potencionálním místem příčinné události tedy může být jak:

- a) místo, kde byla informace vytvořena a odeslána do sítě internet koncovým uživatelem;
- b) místo, kde byla informace nahrána do sítě internet a tím pádem zpřístupněna dalším uživatelům;
- c) místo, kde byla daná informace dostupná.

Situace je stejně komplikovaná ohledně určení místa, kde se škoda projevila. Toto místo totiž může zahrnovat:

- a) každé místo, kde byla informace přístupná;
- b) místo, kde byla informace přečtena uživateli, kteří mají určitý vztah k poškozenému;
- c) místo, kde je poškozený znám.

Tato místa se teoreticky mohou nacházet v různých státech, a proto bylo nezbytné dovodit, která z nich se mají považovat za místo, kde došlo nebo může dojít ke škodné události. Zatímco příliš úzké vymezení tohoto pojmu je výhodnější pro žalovaného, příliš široké vymezení je výhodnější pro žalobce a vede k jevu známému jako *libel tourism*, pod kterým je možné rozumět: „*praxi uplatňování nároků z pomluvy u soudů těch států, které mají úpravu žaloby velice vstřícnou pro poškozeného, ačkoliv samotný spor má velice omezenou souvislost s těmito státy*“⁷². Takovouto zemí, kde byly často uplatňovány nároky ze zásahů do osobnostních práv, byla Velká Británie, ve které se odehrál jeden z nejznámějších případů *libel tourismu* - spor *Berezovsky v. Michaels*⁷³.

---

⁷² Tamtéž.

⁷³ Rozhodnutí Sněmovny Lordů Spojeného Království ze dne 11.května 2000, věc *Berezovsky v. Michaels and Others* *Glouchkov v. Michaels and Others* [2000] UKHL 25

V tomto rozhodnutí Sněmovna Lordů Spojeného Království potvrdila příslušnost britských soudů k projednání tvrzené pomluvy uveřejněné v americkém časopise Forbes ve článku napsaném americkými reportéry a týkající se ruských občanů a jejich aktivit v Rusku (a dříve Sovětském Svazu), přestože prodej časopisu Forbes ve Velké Británii činil méně než 0,2 % prodeje časopisu v USA. Vzhledem k tomu, že *libel tourism* je jevem značně nežádoucím, je nezbytné při výkladu ustanovení o příslušnosti pečlivě vyvažovat zájmy potencionálních poškozených na straně jedné a žalovaných na straně druhé.

Dlouhou dobu bylo nejvýznamnějším rozhodnutím ohledně pomluvy rozhodnutí Shevill⁷⁴, které stanovilo základní rámec pro posuzování výkladu čl. 5(3) nařízení Brusel I v případě zásahů do osobnostních práv zveřejněním informace v tisku. Rozhodnutí Shevill se sice přímo nedotýká prostředí internetu, nicméně obsahuje významnou argumentaci SDEU, která je relevantní i pro jednání uskutečněné na internetu, jak bude patrné při rozboru relevantní judikatury týkající se internetu.

Základním problémem, který musel SDEU vyřešit, je interpretace termínu „místo, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“ v případě, že došlo k rozšíření pomlouvačné informace prostředím tisku. Soud vyšel v rámci svých úvah ze závěrů učiněných v rámci předcházející rozhodovací činnosti ohledně čl. 5(3) nařízení Brusel I, zejména v rozsudku Mines de Potasse. Základním východiskem tedy bylo, že termín „místo, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“ zahrnuje jak místo události, jež způsobila vznik škody, tak místo, kde se tato škoda projeví. Následně tedy bylo nutné určit, co se přesně rozumí pod těmito dvěma místy v případě, že došlo k šíření pomluvy tiskem. Soud rozhodl, že místem, kde došlo k jednání způsobujícímu vznik škody, je nepochybně místo, kde má vydavatel své sídlo. Soud dále dovodil, že místem kde vznikla skutečná škoda, je „*místo, kde byly pomlouvačné informace distribuovány, za předpokladu, že je oběť na těchto místech známá*“⁷⁵. Jak upozorňuje Nagy, na první pohled by se mohlo zdát, že tato formulace stanoví dvě podmínky pro založení příslušnosti, které musí být splněny kumulativně, a to: 1) na daném místě byly informace distribuovány; 2) na těchto místech je oběť známá⁷⁶. Nicméně soud v dalším textu rozhodnutí tuto druhou podmínku vypouští, když následně pouze uvádí, že „*soudy členského státu,*

---

⁷⁴ Rozsudek SDEU ze dne 7. března 1995, věc C-68/93, Fiona Shevill, Ixora Trading Inc., Chequepoint SARL a Chequepoint International Ltd proti Presse Alliance SA. SbSR 1995 str. I-00415.

⁷⁵ Tamtéž, bod 29.

⁷⁶ Nagy, C.I., The Word is a Dangerous Weapon: Jurisdiction, Applicable Law and Personality rights in EU Law – Missed and New Opportunities. Journal of private international law, 2/2012, str. 251-296.

ve kterém byla publikace distribuována a o kterém oběť tvrdí, že zde utrpěla škodu, jsou příslušné k projednání této škody“⁷⁷.

Závěrem tedy soud stanovil, že čl. 5(3) nařízení Brusel I je nutno vykládat tak, že se žalobce může domáhat náhrady škody v celém rozsahu před soudy členského státu, v němž sídlí distributor informace zasahující do jeho osobnostních práv. Dále se může domáhat náhrady škody před soudy jiného členského státu, ale pouze v rozsahu škody způsobené v tomto členském státě. Toto rozhodnutí tedy vytváří tzv. „mozaikovou úpravu“ možných jurisdikcí. SDEU v rozhodnutí Shevill upravil základní rámec, v rámci kterého jsou posuzovány otázky příslušnosti v případě zásahů do osobnostních práv.

Toto rozhodnutí však bylo vydáno již v roce 1995, tedy v době před masivním rozšířením internetu. Je proto pochopitelné, že závěry tohoto rozhodnutí jsou přiměřené faktu, že v této době byly hlavními sdělovacími prostředky televize a denní tisk. S postupným rozšiřováním internetu se však začala objevovat otázka, zda závěry učiněné v době před jeho nástupem ob stojí i pro jednání učiněné prostřednictvím internetu. Po dlouhé době nakonec přišly dva případy, jejichž podstatou byl výklad čl. 5(3) nařízení Brusel I v případě jednání učiněného v prostředí internetu. Těmito případy byly případy eDate a Martinez, které SDEU pro podobnost jejich předmětu spojil do jednoho řízení⁷⁸.

Soud se nejprve musel vypořádat s otázkou, zda jsou závěry z rozhodnutí Shevill vhodné i pro aplikaci na online aktivity. Generální advokát Villalón k tomu ve svém hodnocení uvádí, že rozhodnutí Shevill je velice pozitivně přijímáno a že nachází rozumný kompromis mezi právem na svobodu projevu vydavatele a právem na ochranu osobnosti poškozeného⁷⁹. Na základě tohoto posouzení tedy dovozuje, že závěry přijaté v rozhodnutí Shevill není nutné radikálně měnit, ale že je pouze stačí přizpůsobit prostředí internetu⁸⁰. Nevhodnost použití rozhodnutí Shevill na vztahy vznikající na internetu byla spatřována mimo jiné v tom, že na rozdíl od novin či televizního vysílání nelze v prostředí internetu zamezit šíření informace přes hranice států. Jakmile je tedy jednou informace zveřejněna, je přístupná všem uživatelům sítě internet. De facto tedy dochází k distribuci pomlouvačné informace ve všech zemích světa. V důsledku tohoto faktu bylo nutné odmítnout

---

⁷⁷ Rozhodnutí Shevill, op. cit., bod 33.

⁷⁸ Rozsudek SDEU ze dne 25. října 2011, Spojené věci C-509/09 a C-161/10, eDate Advertising GmbH proti X (C-509/09) a Olivier Martinez a Robert Martinez proti MGN Limited (C-161/10). SbSR 2011, str. I-10269.

⁷⁹ Stanovisko Generálního Advokáta Villalóna ve věci C-509/09 a C-161/10, přednesené dne 29. března 2011, bod 38.

⁸⁰ Tamtéž, bod 54.

hledisko pouhé dostupnosti stránky jakožto kritéria pro posouzení příslušnosti, jelikož takto nastavené kritérium by vedlo k příslušnosti soudů všech zemí. Dalším problémem bylo, že internet přináší nová rizika pro obě strany sporu. Zatímco pro vydavatele je novým rizikem jeho vystavení potencionálně mnoha jurisdikcím, aniž by se výslovně zaměřil na určitou zemi, pro poškozeného je zvýšeným rizikem globální dostupnost pomlouvačné informace a tedy hrozící větší zásah do jeho osobnostních práv. Internet tedy přináší nutnost znovuotevření problému vyvážení práva na svobodu projevu a práva na ochranu osobnosti, který už byl pro jednání ve fyzickém světě vyřešen rozhodnutím Shevill.

Na základě výše uvedených úvah navrhl generální advokát nové alternativní pravidlo výkladu čl. 5(3) nařízení Brusel I, které by bylo specifické pouze pro šíření informací prostřednictvím internetu. Tímto pravidlem je tzv. „těžiště střetu“. Termín těžiště střetu odkazuje na výše uvedený konflikt mezi právem vydavatele na svobodu projevu a právem poškozeného na ochranu osobnosti. Vzhledem k tomu, že se jedná o střet dvou základních práv, která je nutné vyvažovat, snažil se generální advokát určit soud, který je nejvhodnější k provedení tohoto poměrování. Následně dovozuje, že takovým soudem je soud, který má nejbliže společně k oběma těmto protichůdným zájmům, tedy soud v místě, kde se tyto práva střetávají. Jak uvádí generální advokát: *„místo „těžiště střetu“ by bylo takové, ve kterém soud může za co nejlepších podmínek projednat střet mezi svobodou přijímat a rozšiřovat informace a právem na ochranu projevů osobní povahy“*⁸¹. Vzhledem k tomu, že se jedná o střet dvou protichůdných práv, těžiště střetu musí splňovat kumulativně dvě podmínky. První podmínkou je, že v daném místě musí mít poškozený „centrum svých zájmů“. Místem centra zájmů by bylo místo, kde poškozený *„zásadně realizuje svůj životní projekt“*⁸², přičemž tomuto místu obvykle odpovídá bydliště poškozeného. Druhou podmínkou je, že vydavatel informace mohl rozumně předpokládat, že daná informace bude objektivně významná na určitém území. Takovéto určení by bylo provedeno na základě objektivních kritérií, v úvahu je nutné vzít zejména obsah dané informace. Generální advokát uvádí také další pomocná kritéria, na základě kterých lze dovodit význam pro určité území, jako jsou např. jazyk, kterým je informace sdělena, jméno domény první úrovně, zadavatel reklamy, klíčová slova či celkový počet přístupů z daného území⁸³. Teprve pokud by byly splněny obě podmínky, je dána příslušnost soudu určité země k projednání celé škody.

---

⁸¹ Tamtéž, bod 58.

⁸² Tamtéž, bod 59.

⁸³ Tamtéž, bod 65.

Soud se sice ztotožnil s výše uvedenými úvahami, nicméně ve svém rozhodnutí opustil generálním advokátem navrhovanou koncepci „těžiště sporu“ a místo toho převzal pouze jeho první část, tj. místo centra zájmů jakožto podmínku pro stanovení příslušnosti soudu. Soud tak upustil od korektivu v podobě možnosti vydavatele předpokládat, že vzhledem k objektivní povaze informace bude tato informace významná na určitém území. Oproti tomu soud pouze uvádí, že „je tedy třeba mít za to, že určovatel týkající se centra zájmů umožňuje zároveň žalobci snadno určit soud, u něhož může podat žalobu, a žalovanému přiměřeně předvídat, u kterého soudu může být žalován.“⁸⁴ Vztaženo na situaci pana Martineze to tedy znamená, že vzhledem k tomu, že má centrum svých zájmů ve Francii, bude k projednání žaloby proti britskému vydavateli příslušný francouzský soud, aniž by byla posuzována povaha informace. Dle argumentace soudu si tedy britský vydavatel má být vědom toho, že jakákoliv zpráva o francouzském občanovi (bez ohledu na její obsah a zaměření) může být projednávána před francouzským soudem.

Tento závěr soudu ovšem dle mého názoru není žádoucí. V návrhu generálního advokáta byla příslušnost určována na základě blízkého vztahu mezi územím a zájmy poškozeného, přičemž předvídatelnost pro žalovaného byla spatřována v objektivní souvislosti předmětné informace s daným územím (tedy přímo jednání, které je předmětem sporu, má souvislost s daným územím). Jak jednání, tak následek, tedy měly souvislost s místem soudu. Oproti tomu v řešení přijatém soudem je příslušnost určena pouze na základě blízkého vztahu mezi zájmy poškozeného a daným územím, zatímco předvídatelnost pro žalovaného spočívá pouze v tom, že by měl vědět, kde má potencionální poškozený své centrum zájmů. Vzhledem k tomu, že poškozený bude mít ve většině případů centrum zájmů v místě svého bydliště, dochází tak nepřímě k zavedení principu *forum actoris*, což bylo SDEU opakovaně odmítáno⁸⁵. Lze si jen těžko představit, že žalobce mající možnost žalovat ve své zemi bude žalovat v jiné zemi, a pokud se tak již stane, ve většině případů bude jeho motivací větší šance na žádoucí způsob vyřešení sporu, tedy *forum shopping*. Důsledkem tohoto přístupu tedy bude buď stanovení příslušnosti v místě bydliště žalobce, což je v rozporu s čl. 4 Nařízení, nebo spekulativní výběr soudu za účelem vyšší šance na příznivý výsledek soudu, což je v rozporu s cíli Nařízení. Ani jedna z těchto variant však není dle mého názoru ideální.

4.3 Ochrana práv duševního vlastnictví v prostředí internetu

Stejně jako v případě zásahů do osobnostních práv, tak i ochrana práv duševního vlastnictví musela být přizpůsobena změnám souvisejícím s rozvojem internetu. Téma ochrany práv duševního

---

⁸⁴ Rozhodnutí eDate, op. cit., bod 50.

⁸⁵ Stanovisko Generálního Advokáta Darmona ve věci C-68/93, přednesené dne 14. července 1994, bod 45.

vlastnictví v souvislosti s jejich porušováním v prostředí internetu je téma mimořádně aktuální, přičemž v nedávné době bylo SDEU rozhodnuto několik případů, jež vnášejí světlo do problematiky posuzování příslušnosti soudů ve sporech vyplývajících z porušení práv duševního vlastnictví prostřednictvím internetu. Na rozdíl od ochrany osobnostních práv, pro něž byla dovozena jednotná pravidla, jež jsou shrnuta v rozhodnutí eDate, bylo v případě ochrany práv duševního vlastnictví dovozeno vícero pravidel záviselých na tom, které konkrétní právo duševního vlastnictví bylo porušeno. Jednotlivá práva duševního vlastnictví (autorské právo, práva na označení, práva průmyslového vlastnictví) totiž vykazují odlišné vlastnosti, v důsledku čehož byla konstatována nevhodnost jednotné úpravy pro všechna práva duševního vlastnictví. Nicméně ačkoliv bylo v dosud rozhodnutých případech SDEU dovozeno několik různých pravidel pro určování příslušnosti v případě zásahů do práv duševního vlastnictví, díky zevrubné argumentaci obsažené jak ve stanoviscích generálních advokátů, tak i v rozhodnutích samotných, je momentálně základní rámec posuzování příslušnosti soudů v těchto sporech jasný.

Zcela zásadním principem, specifickým pro právo duševního vlastnictví, je princip teritoriality. Tato zásada znamená, že práva duševního vlastnictví jsou omezena pouze na území státu, který tomuto právu poskytuje ochranu⁸⁶. Generální advokát v případě Pinckney⁸⁷ k tomu uvádí: „*zásada teritoriality znamená, že soudy členského státu mohou rozhodovat o porušení autorských práv pouze za předpokladu a v rozsahu, v jakém se tato porušení týkají území, na němž mají tyto soudy sídlo.*“ Jak bude dokumentováno na příslušných rozhodnutích SDEU, zásada teritoriality hraje mimořádně významnou roli pro výklad čl. 7(2) Nařízení v případě, že se jedná o spory porušení práv duševního vlastnictví na internetu. Rozhodování SDEU při určování příslušnosti soudu v případě sporů ohledně duševního vlastnictví je dále ovlivněno skutečností, že některé aspekty práv duševního vlastnictví byly regulovány na evropské úrovni⁸⁸.

Při posuzování případů zásahů do osobnostních práv se SDEU snaží udržet konstantní výklad čl. 7(2) Nařízení. Ve všech rozhodnutích o příslušnosti soudů týkajících se práv duševního vlastnictví tedy odkazuje na předešlou judikaturu a principy jí dovozené, zejména na závěry rozhodnutí Mines de Potasse. Vzhledem k několika podobnostem mezi zásahy do osobnostních práv a zásahy

---

⁸⁶ Peukert, A. Territoriality and Extraterritoriality in the Intellectual Property Law. 2011. In Handl G.; Zekoll J. Beyond territoriality : transnational legal authority in an age of globalization. Leiden, 2012.

⁸⁷ Rozsudek SDEU ze dne 3. října 2013, věc C-170/12, Peter Pinckney proti KDG Mediatech AG. ECLI:EU:C:2013:635.

⁸⁸ Srov. zejména Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001, o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

do práv duševního vlastnictví SDEU také vyjadřuje ke svým závěrům učiněným v rozhodnutích Shevill a eDate, přičemž velkou pozornost věnuje kritériu centra zájmu, jež bylo dovozeno v rozhodnutí eDate. Ačkoliv však bylo generálními advokáty i SDEU opakovaně kritérium centra zájmů zvažováno i pro případy zásahů do práv duševního vlastnictví, ve všech dosud rozhodnutých případech bylo toto kritérium vyloučeno jakožto nevhodné vzhledem ke specifické povaze práv duševního vlastnictví.

Prvním významným rozhodnutím, zabývajícím se mezinárodní příslušností soudů ve sporu týkajícím se porušení duševního vlastnictví, bylo rozhodnutí Wintersteiger⁸⁹. Tento spor se týkal interpretace čl. 5(3) nařízení Brusel I v případě tvrzeného porušení práv k ochranné známce zapsané v Rakousku, kterou žalovaná podnikající v Německu (konkurentka žalobkyně) zaregistrovala jako klíčové slovo pro inzerci na německé stránce internetového vyhledávače Google (www.google.de). Soud v úvodu odkázal na svou předchozí judikaturu ohledně posuzování čl. 5(3) nařízení Brusel I (zejména na rozhodnutí Mines de Potasse) a uvedl, že v daném případě je nutno zkoumat, jaká místa je nutno považovat za „místo příčinné události“ a „místo vzniku škody“ v případě, že došlo k zásahu do práva k zapsané ochranné známce jednáním v prostředí internetu.

Ohledně místa, kde došlo k újmě, soud uvádí, že takovéto místo může být pouze ve státě, kde je ochranná známka zapsána⁹⁰. Tento závěr je projevem uplatnění zásady teritoriality, jelikož v případě, že je ochrana práva duševního vlastnictví poskytována pouze na území daného státu, je možné zasáhnout do tohoto práva pouze na území tohoto státu. Druhým způsobem určení příslušnosti podle čl. 5(3) nařízení Brusel I je místo skutečnosti, která má za následek vznik škody. Podle rozhodnutí soudu však: *„je třeba považovat za příčinnou událost nikoli samotné zobrazení reklamy, ale to, že inzerent inicioval spuštění technického procesu, který vede podle předem určených parametrů k zobrazení inzerce“*⁹¹. Tímto závěrem se soud snaží vyloučit takovou interpretaci čl. 5(3), která by za škodnou událost považovala až zobrazení reklamy v důsledku neoprávněného použití ochranné známky, ke které fakticky dochází až na serveru provozovatele internetové služby. Takovéto určení příslušnosti na základě umístění serveru by však nesplňovalo požadavky na předvídatelnost pravidel stanovení příslušnosti a tato interpretace tedy musela být odmítnuta. Nicméně jak sám soud připouští, toto místo spuštění technického procesu bude ve většině případů shodné s místem sídla žalovaného a dojde tedy k částečnému překrytí určení příslušnosti dle čl. 5 (3) nařízení Brusel I a obecného pravidla stanovení příslušnosti dle čl. 2 nařízení Brusel I. Závěrem soud stanovil,

---

⁸⁹ Rozsudek SDEU ze dne 19. dubna 2012, věc C-523/10, Wintersteiger AG proti Products 4U Sondermaschinenbau GmbH. ECLI:EU:C:2012:220.

⁹⁰ Tamtéž, body 27-29.

⁹¹ Tamtéž, bod 34.

že v případě zásahu práva k ochranné známce je nutno vykládat čl. 5(3) tím způsobem, že příslušnost soudu je dána jak v místě, kde je ochranná známka zapsána (odpovídající locus damni), tak v místě, kde došlo k iniciaci technického procesu, jehož výsledkem je tvrzený zásah do práva k ochranné známce (odpovídající locus delicti).

Rozhodnutím Wintersteiger SDEU jasně stanovil hranici mezi zásahy do osobnostních práv a zásahy do práv k duševnímu vlastnictví, u nichž vytvořil novou linii výkladu. Určení místa příčinné události je stejné jako v případě osobnostních práv a představuje místo, kde bylo žalobcem jednáno, což odpovídá typicky jeho sídlu. Oproti tomu diametrálně odlišná je koncepce místa, kde vznikla škoda, přičemž zde se projevuje rozdíl mezi charakterem osobnostních práv a práv duševního vlastnictví (zejména v případě zapsané ochranné známky). Vzhledem k vázanosti osobnostních práv na osobu žalobce odpovídá místo vzniku škody typicky jeho bydliště, resp. centru jeho zájmů. Z hlediska porušení práv k ochranné známce jsou bydliště či zájmy žalovaného zcela irelevantní, jelikož za místo vzniku škody je vždy považováno místo zápisu ochranné známky. Tento závěr sám o sobě nebyl nijak překvapivý, což odpovídá povaze ochranné známky jakožto práva, jež podléhá zápisu v konkrétním členském státě. Z tohoto pohledu proto jsou významnější rozhodnutí, u nichž se jedná o porušení práv, jež zápisu nepodléhají.

Příkladem takového sporu bylo rozhodnutí Pinckney⁹², v němž se jednalo o zásah do práva autorského. V daném sporu autor hudebního díla s bydlištěm ve Francii žaloval před francouzským soudem na základě čl. 5(3) nařízení Brusel I rakouskou společnost, která v Rakousku nahrála toto hudební dílo na disky CD, které poté byly britskou společností nabízeny na internetu. Tento spor měl dvě mimořádně významné dimenze. Zaprvé, jak upozorňoval ve svém stanovisku⁹³ generální advokát, mělo podle jeho názoru být rozhodnuto o nepřipustnosti předběžných otázek. Obě položené otázky totiž ve své podstatě směřovaly vůči jednání britské společnosti, jež zveřejnila nahrávky na internetu, a nikoliv rakouské společnosti, která pořídila jejich rozmnoženiny. Vzhledem k tomu, že takto položené předběžné otázky dle jeho posouzení nebyly relevantní pro vyřešení původního sporu, navrhoval generální advokát rozhodnout o jejich nepřipustnosti. SDEU se však namísto toho předběžné otázky přeformuloval tak, aby lépe odpovídaly předmětu sporu. Tento závěr však byl posléze kritizován odbornou veřejností, když např. Husovec naznačuje, že není jasné, zda soud opravdu schvaloval relevantnost položených předběžných otázek, nebo zda si jen nechtěl

---

⁹² Rozhodnutí Pinckney, op. cit.

⁹³ Stanovisko Generálního Advokáta Jääskinena ve věci C-170/12, přednesené dne 13. června 2013. ECLI:EU:C:2013:400.

nechat ujít tuto mimořádnou příležitost rozhodnout o otázce porušení autorského práva v prostředí internetu⁹⁴.

Z hlediska posouzení zásahu do autorského práva bylo nutné odlišovat jednání, kterého se dopustila rakouská společnost, která neoprávněně rozmnožila autorské dílo, a jednání, kterého se dopustila britská společnost, která takovouto rozmnoženinu nabízela na internetu. Generální advokát ve svém stanovisku argumentoval, že rozmnožení má „*striktně územní rozměr*“, jelikož „*místo skutečnosti, která způsobila škodu, a místo, kde škoda vznikla, jsou totožná*“⁹⁵. Na základě tohoto posouzení generální advokát dovodil, že v daném případě francouzské soudy nemohou být příslušné k projednání žaloby proti rakouské společnosti. SDEU se s touto argumentací neztotožnil, když namísto toho zdůraznil význam zásady teritoriality, když uvedl, že příslušným soudem je „*soud, k němuž byla podána žaloba, pokud členský stát, na jehož území se tento soud nachází, poskytuje ochranu majetkovým právům, jichž se žalobce dovolává, a pokud ke tvrzené škodné události může dojít v obvodu soudu, k němuž byla podána žaloba*“⁹⁶. Tento závěr sám o sobě není v rozporu se stanoviskem generálního advokáta. Názor soudu se však liší v pohledu na posouzení formulace „*pokud ke tvrzené škodné události může dojít v obvodu soudu*“. Soud takového riziko škodné události spatřuje v možnosti opatřit si rozmnoženinu díla z internetové stránky, která je dostupná v místě soudu. Vztaženo na konkrétní situaci soud dovodil, že je možné podat žalobu u francouzského soudu proti rakouské společnosti, která v Rakousku rozmnožila chráněné autorské dílo, přičemž tato rozmnoženina byla následně rozšířena britskou společností prostřednictvím internetové stránky, jež je dostupná mimo jiné i ve Francii. Tento soud je však příslušný pouze k projednání škody, jež vznikla v jeho obvodu.

Výše uvedený závěr soudu je velice kontroverzní, zejména co se týče přisouzení škody. Není totiž pochyb o tom, že francouzský soud by byl příslušný k projednání žaloby o náhradě škody proti britské společnosti, jež rozmnoženinu díla rozšířila po internetu (jelikož v takovém případě škoda skutečně vzniká ve všech zemích, kde je stránka dostupná). Oproti tomu rakouská společnost, jež byla jedinou žalovanou v původním řízení, pouze rozmnožila dané dílo v Rakousku. Vzhledem k tomu, že v případě neoprávněného rozmnožení vzniká škoda na stejném místě, kde došlo k jednání (jak ostatně poukazuje generální advokát ve svém stanovisku), přičemž toto místo se nachází v Rakousku, nebyly by v tomto případě splněny podmínky stanovení příslušnosti dle čl. 5(3) nařízení Brusel I. Nicméně

---

⁹⁴ Husovec, M. Comment on „Pinckney“. *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, v. 45 n3 (2015), str. 370-374.

⁹⁵ Stanovisko Generálního Advokáta ve věci Pinckney, op. cit., body 25 a 53.

⁹⁶ Rozsudek Pinckney, op. cit., bod 43.

SDEU argumentoval, že neoprávněné rozšíření britskou společností by nebylo možné bez předchozího jednání rakouské společnosti, a přisoudil tedy jednání rakouské společnosti také následky jednání britské společnosti. Důsledkem takového postupu soudu by však podle Husovce mohlo být stanovení tzv. „holá příslušnost“⁹⁷. V případě aplikace na okolnosti původního sporu by se holá příslušnost projevila tak, že francouzský soud by sice byl příslušný k rozhodnutí o výši škody, nicméně tato škoda by byla omezena pouze na škodu na území Francie. Vzhledem k tomu, že rakouská společnost jednala pouze v Rakousku, a škoda vzniklá rozmnožením vznikla také pouze v Rakousku, francouzský soud by neměl možnost přisoudit žádné odškodnění.

Nejaktuálnějším rozhodnutím, ve kterém se SDEU vyslovil k otázce příslušnosti v případě zásahu do osobnostních práv na internetu, je rozhodnutí Hejduk⁹⁸. V daném sporu se rakouská fotografka domáhala náhrady újmy, jež jí byla způsobena neoprávněným zpřístupněním fotografií na webové stránce německé společnosti. Generální advokát se ve svém stanovisku⁹⁹ zamýšlel nad možností použití kritérií dovozených v rámci předchozích rozhodnutí (kritéria centra zájmů, kritéria zaměření a principu teritoriality), přičemž však dovodil, že v daném případě není ani jedno z výše uvedených kritérií vhodné pro určení místa vzniku škody. Na základě tohoto závěru proto navrhoval takovou interpretaci čl. 5(3) nařízení Brusel I, podle které by v případě nemožnosti určení místa vzniku škody byla příslušnost určována pouze na základě místa příčinné události. Soud se však s tímto závěrem neztotožnil, když naopak poukázal na podobnost projednávaného případu s dříve rozhodnutým případem Pinckney a stanovil, že v duchu zásady teritoriality je k projednání škody příslušný každý soud, v jehož obvodu je internetová stránka dostupná. Ohledně možné aplikace kritéria zaměření soud uvedl, že čl. 5(3) žádné požadavky ohledně zaměření stránky neklade, a proto dle jeho názoru není možné v daném případě kritérium zaměření aplikovat.

Výše uvedenými rozhodnutími stanovil SDEU základní rámec posuzování sporů ohledně příslušnosti ve sporech vyplývajících z porušení duševních práv na internetu. V rozhodnutí Wintersteiger bylo stanoveno, že pro spory ohledně duševního vlastnictví nemá být aplikováno kritérium centra zájmu, jež bylo krátce předtím dovozeno pro osobnostní práva v rozhodnutí eDate. Ačkoliv možnost použití kritéria centra zájmů byla SDEU i generálními advokáty opakovaně zvažována i v následujících případech, ve všech rozhodnutích bylo toto kritérium shledáno jako nevhodné. Při posuzování

---

⁹⁷ Husovec, op.cit.

⁹⁸ Rozsudek SDEU ze dne 22. ledna 2015, věc C-441/13, Pez Hejduk proti EnergieAgentur.NRW GmbH. ECLI:EU:C:2015:28.

⁹⁹ Stanovisko Generálního Advokáta Villalóna ve věci C-441/13, přednesené dne 11. září 2014. ECLI:EU:C:2014:2212.

příslušnosti soudu ve sporech týkajících se zásahů do duševního vlastnictví je vždy nutné vzít v potaz druh práva duševního vlastnictví, do kterého bylo zasaženo. Toto rozlišení má značný praktický význam z hlediska určení místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události, jelikož i pro spory ohledně duševního vlastnictví platí základní rámec výkladu stanovený v rozhodnutí Mines de Potasse, tedy rozlišení místa příčinné události a místa vzniku škody. Místo příčinné události je stejné pro všechny případy zásahů do práv duševního vlastnictví, přičemž se jím rozumí místo, kde údajný rušitel konal nebo přijal rozhodnutí konat. Nicméně v závislosti na druhu zasaženého práva se bude lišit místo, kde došlo ke škodě. SDEU načrtl dělící linii mezi právy, která podléhají zápisu (ochranná známka), a právy, která zápisu nepodléhají (autorská práva). U práv zápisu podléhajícím bylo dovozeno, že ke škodě může dojít pouze v místě, kde jsou tato práva zapsána). Oproti tomu duševní práva zápisu nepodléhající byla připodobněna k osobnostním právům v tom smyslu, že do jejich zásahu dochází ve všech zemích, kde je daná internetová stránka dostupná. Vzhledem k principu teritoriality tedy dochází ke škodě ve všech zemích, kde je daná stránka dostupná, přičemž k projednání škody jsou příslušné soudy každé takovéto země. Tyto soudy jsou však příslušné projednávat pouze škodu, která vznikla na jejich území. Toto řešení ve svých praktických důsledcích připomíná rozhodnutí Shevill, jelikož v obou těchto případech platí, že příslušné jsou soudy všech zemí, kde je možné stránku zobrazit, ale tyto soudy mohou rozhodnout pouze ohledně výše škody vzniklé na tomto území. Jak ovšem v této souvislosti uvádí Sirakova: „*Mozaiková úprava byla zavedena před 20 lety pro zásah do osobnostních práv, ke kterému došlo ve fyzickém světě a v němž mohla být škoda způsobená v každém členském státě jednoduše kvantifikována. Situace je však jiná v případě porušení práv prostřednictvím internetu. V tomto případě aplikace mozaikové úpravy přináší více problémů, než kolik jich řeší, a mělo by být uvažováno o jejím přehodnocení*“¹⁰⁰. S tímto názorem jednoznačně souhlasím, přičemž se domnívám, že striktní aplikace zásady teritoriality není vhodným řešením pro posuzování škody způsobené prostřednictvím internetu. Naopak velice pozitivně lze hodnotit závěry přijaté v rámci skupiny European Max Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP), které jsou obsaženy v Principech mezinárodního práva soukromého v právu duševního vlastnictví¹⁰¹. V rámci těchto Principů je uvedeno, že zvláštní příslušnost osoby

---

¹⁰⁰ Sirakova, K. Is the Shevill Doctrine Still Up to Date? Some Further Thoughts on CJEU's Judgement in Hejduk. Conflictsoflaw.net. Publikováno 24. Ledna 2015 [cit. 10.5.2015]. Dostupné z:

<http://conflictsoflaws.net/2015/is-the-shevill-doctrine-still-up-to-date-some-further-thoughts-on-cjeus-judgment-in-hejduk-c-44113/>

¹⁰¹ European Max Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property: Principy mezinárodního práva soukromého v právu duševního vlastnictví. Dostupné online:

http://cl-ip.eu/_www/files/pdf2/Final_Text_1_December_2011.pdf

nemůže být stanovena v jiném státě, než ve kterém jednala nebo na který zaměřila svou činnost¹⁰². Výhodou pro potencionálního žalobce naopak je, že pokud nebude způsobena podstatná část škody v místě bydliště žalovaného, tak je možné požadovat náhradu škody v celém jejím rozsahu u soudů státu, na který se dané porušení zaměřuje¹⁰³. Přijetím těchto pravidel by bylo docíleno vyšší předvídatelnosti pravidel určování příslušnosti a zároveň umožněno poškozenému efektivní vymáhání náhrady škody.

4.4 Shrnutí

Obecné pravidlo pro stanovení zvláštní příslušnosti v mimosmluvních závazcích je obsažené v čl. 7(2) Nařízení. Nicméně formulace „místo, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“ je poměrně nejasná a musela být opakovaně předmětem výkladu. Nejvýznamnějším rozhodnutím zabývající se interpretací tohoto pojmu bylo rozhodnutí Mines de Potasse, ve kterém SDEU stanovil, že za místo příčinné události je nutné považovat jak místo, kde došlo k příčinnému jednání, tak místo vzniku skutečné škody. Tento základní rámec bude následně aplikován na všechny mimosmluvní závazky, včetně vztahů vznikajících na internetu.

SDEU při posuzování místa vzniku škody uplatňuje několik rozdílných metodických postupů, jejichž použití se liší v závislosti na tom, do kterého práva bylo zasaženo. SDEU tak rozlišuje především mezi zásahy do osobnostních práv a zásahy do práv duševního vlastnictví. Příslušnost ve sporech ohledně zásahů od osobnostních práv je určována na základě kombinace mozaikové úpravy dovozené v rozhodnutí Shevill a kritéria centra zájmů obsaženého v rozhodnutí eDate. Ohledně zásahů do práv duševního vlastnictví je dále rozlišováno mezi právy podléhajícími zápisu a právy zápisu nepodléhajícími. V případě práv podléhajících zápisu (např. práva k ochranné známce) je za místo vzniku škody považováno místo, kde je ochranná známka zapsána. Oproti tomu v případě zásahu do práva autorského je za místo vzniku škody považován každý stát, v němž je do daného práva zasaženo. Tento závěr je však problematický z toho pohledu, že neobsahuje žádné prvky kritéria zaměření, a žalovaný je tedy vystaven hrozbě žaloby ve kterémkoliv státě, aniž by mohl příslušnost soudů takového státu rozumně předvídat. Kritérium zaměření bylo navrhováno generálním advokátem v případě Pinckney, SDEU však uplatnění tohoto kritéria vyloučil. Nicméně kritérium zaměření má své zastánce také v části akademické sféry, když ho propagují jak někteří autoři (např. Husovec), tak také mezinárodní skupiny zabývající se aplikací pravidel mezinárodního práva na spory týkající se duševního vlastnictví (CLIP).

---

¹⁰² Tamtéž, čl. 2:202.

¹⁰³ Tamtéž, čl. 2:203.

5. Přehled judikatury amerických soudů ohledně určování příslušnosti pro spory související s internetem

Na rozvoj internetu a s ním související nárůst přeshraničních sporů musely reagovat také země mimo Evropskou Unii. Vzhledem k tomu, že USA jsou federací 50 států, otázka příslušnosti soudů jednotlivých států federace nabývá mimořádného významu. Na rozdíl od Evropské unie, kde byla problematika příslušnosti soudů upravena na centrální úrovni, a to již od roku 1958, kdy byla přijata Bruselská úmluva, v USA žádný takovýto předpis neexistuje. Pravidla příslušnosti jednotlivých soudů tak byla vytvářena prostřednictvím judikatury, přičemž jediným mantinelem byl požadavek spravedlivého procesu, který je zakotven v pátém a čtrnáctém dodatku k americké ústavě¹⁰⁴. Nicméně takovéto ústavní omezení je značně neurčité, a muselo být konkretizováno celou řadou soudních rozhodnutí, zejména rozhodnutími Nejvyššího soudu USA¹⁰⁵. Stejně jako v Evropě, tak i v USA existuje rozdělení na příslušnost obecnou a zvláštní. Z hlediska zaměření této práce je významná především příslušnost zvláštní, již se týká většina sporů o příslušnost vyplývajících ze vztahů spojených s internetem. Právní řády jednotlivých států USA obsahují tzv. *long-arm statutes*, tedy předpisy stanovující podmínky, za kterých je možné žalovat před soudy určitého státu osobu, která nemá na území tohoto státu bydliště. Ačkoliv se předpisy jednotlivých států mohou navzájem lišit, stanovení příslušnosti soudů musí být vždy v souladu s požadavkem spravedlivého procesu tak, jak je vyložen judikaturou Nejvyššího soudu. Při posuzování zvláštní příslušnosti soudu je tedy nutné zvažovat jak rovinu vnitrostátní, tak rovinu federální. Rozhodnutí o zvláštní příslušnosti soudu je tedy možné pouze za předpokladu, že to umožňují *long-arm statutes* předmětného státu, a zároveň je takovéto stanovení příslušnosti v souladu s principem spravedlivého procesu.

5.1 Judikatura amerických soudů týkající se zvláštní příslušnosti

Základním rozhodnutím stanovujícím pravidla pro určení zvláštní příslušnosti soudů bylo rozhodnutí *International Shoe Co. v. Washington*¹⁰⁶. Tímto rozhodnutím stanovil Nejvyšší soud USA podmínky, za kterých je možné stanovení příslušnosti soudu určitého státu v případě, že žalovaný nemá bydliště na území tohoto státu. Tento test je známý jako "*three-prong test*" (tříhrotý test) a obsahuje následující podmínky:

---

¹⁰⁴ Borchers, P., Tort and Contract Jurisdiction via the Internet: The 'Minimum Contacts' Test and the Brussels Regulation Compared. *Netherlands International Law Review*, 50, str. 401-418, 2003.

¹⁰⁵ Freer, R., American and European approaches to Personal Jurisdiction based upon Internet Activity. *Public Law & Legal Theory Research Paper Series*, Research Paper No. 07-15, 2007.

¹⁰⁶ *International Shoe Co. v. Washington*, 326 U. S. 310 (1945).

- 1) Žalovaný musí mít minimální kontakty s tímto státem;
- 2) Nárok, který je předmětem sporu, má spojitost s těmito kontakty; a
- 3) Stanovení pravomoci takového soudu odpovídá kritériu rozumnosti.

První podmínka, která většinou tvoří hlavní předmět posuzování, je splněna v případě, že žalovaný „vědomě využil ochrany a výhod v rámci daného státu“¹⁰⁷. Druhá podmínka většinou nepředstavuje problém z hlediska rozhodování. Třetí podmínka, tedy kritérium rozumnosti, je splněna, pakliže je možné po žalobci spravedlivě žádat, aby se podřídil pravomoci daného soudu, a zároveň bylo stanovení příslušnosti takového soudu možné rozumně očekávat.

Závěry z rozhodnutí *International Shoe* tvoří základní rámec pro posuzování, zda je vyhověno požadavku spravedlivého procesu. Tyto závěry byly dále potvrzeny v navazujících rozhodnutích *Volkswagen Corp v. Woodson*¹⁰⁸ a *Burger King v. Rudzewicz*¹⁰⁹.

Výklad první podmínky výše uvedeného testu byl zásadním způsobem ovlivněn rozhodnutím *Calder v. Jones*¹¹⁰. V tomto rozhodnutí potvrdil soud příslušnost kalifornského soudu, ačkoliv žalovaní byli reportér a editor novinového článku, kteří měli bydliště na Floridě a v Kalifornii neměli žádné kontakty. Dle názoru soudu se však článek zaměřoval na Kalifornii, když popisoval profesní a osobní poměry herečky, která žila i pracovala na území Kalifornie. Dále soud zhodnotil, že následky takového článku byly obzvláště citelné v Kalifornii. Tento závěr dal vzniknout doktríně tzv. „testu následků“, podle kterého v případě publikování informace zasahující do osobnostních práv, která má zvláště citelné následky na určitém území, může žalobce žalovat osobu odpovědnou za publikaci před soudy takového území¹¹¹. Důsledkem však bylo, že v případě zásahu do osobnostních práv mohla být příslušnost stanovena v místě, kde měla oběť bydliště, jelikož právě zde se nejvíce promítne způsobená újma. Takto pojatý výklad by však vedl k velice široké příslušnosti soudů, a proto byl závěr soudu mírně korigován rozhodnutím *Pavlovich v. Superior Court*¹¹², kde stanovil následující podmínky pro stanovení zvláštní příslušnosti na základě testu následků:

- 1) Žalovaný musel výslovně zaměřit či zacílit své přeshraniční jednání na stát sudiště; a zároveň

---

¹⁰⁷ *Zippo Manufacturing Co. v. Zippo Dot Com, Inc.*, 952 F. Supp. 1119 (W.D. Pa. 1997).

¹⁰⁸ *World-Wide Volkswagen Corp v. Woodson*, 444 U.S. 286 (1980).

¹⁰⁹ *Burger King Corp. v. Rudzewicz*, 471 U.S. 462 (1985).

¹¹⁰ *Calder v. Jones*, 465 U.S. 783 (1984).

¹¹¹ *Borchers*, op.cit.

¹¹² *Pavlovich v. Superior Court*, 29 Cal. 4th 262.

2) Žalovaný musel vědět, že jeho přeshraniční jednání způsobí újmu v místě sudiště.¹¹³

I přes tuto korekci však rozhodnutí Calder zásadním způsobem ovlivnilo posuzování zvláštní příslušnosti, což bylo výhodné zejména pro žalobce, který měl větší možnost volby ohledně místa, kde podá žalobu.

5.2 Rozhodnutí Zippo a test klouzavé škály

Výše uvedená rozhodnutí stanovila základní rámec posuzování zvláštní příslušnosti soudů. Nicméně po nástupu internetu bylo nutné rozhodnout, nakolik jsou tyto závěry aplikovatelné v případě, že dojde k předmětnému jednání prostřednictvím internetu. Vzhledem ke globální dostupnosti internetových stránek bylo v této souvislosti nutné rozhodnout, nakolik pouhá dostupnost internetové stránky splňuje kritérium minimálních kontaktů s daným státem.

Na dlouhou dobu zůstávalo nejvýznamnějším rozsudkem rozhodnutí Zippo¹¹⁴, jehož důsledkem byl vznik testu „klouzavé škály“. Soud totiž uvedl, že je nutné rozlišovat internetové stránky z hlediska míry interaktivity, když konstatuje: *„(v souladu s ústavními požadavky) je možnost stanovení osobní příslušnosti přímo úměrná povaze a kvalitě obchodní aktivity, kterou daná osoba vykonává přes internet“*¹¹⁵. Stránky, které mají za cíl pouze informovat, nesplňují požadavek minimálních kontaktů se státem sudiště. Oproti tomu pokud je možné přes stránky uzavírat smlouvy nebo pokud se stránky specifitěji zaměřují na daný stát, je tato podmínka splněna¹¹⁶. Příkladem aplikace testu klouzavé škály bylo mimo jiné rozhodnutí *Bensusan Restaurant v. King*¹¹⁷, ve kterém bylo rozhodnuto, že soud státu New York není příslušný k žalobě proti občanovi Missouri. Žalovaný byl vlastníkem klubu, který měl stejné jméno jako klub v New Yorku, přičemž k tomuto názvu měla žalobkyně zapsanou ochrannou známku. Žalobce provozoval internetovou stránku, která informovala o budoucích akcích a možnosti zakoupení vstupenek. Stránka tedy žádným způsobem neumožňovala uzavírání smluv či jiným způsobem aktivně nepůsobila na návštěvníky. Na základě tohoto zjištění soud uzavřel, že internetová stránka pouze poskytovala informace obyvatelům Missouri a nijak se nesměřovala na obyvatele New Yorku. Podmínka minimálních kontaktů tedy splněna nebyla.

---

¹¹³ Gena M. Stinnett, Ignorance is Bliss: A Comment on Pavlovich v. Superior Court. 36 Loy. L.A. L. Rev. 1733 (2003). Dostupné online na: <http://digitalcommons.lmu.edu/llr/vol36/iss4/18>

¹¹⁴ Rozhodnutí Zippo, op. cit.

¹¹⁵ Tamtéž.

¹¹⁶ Freer, op.cit., str. 8-9.

¹¹⁷ *Bensusan Restaurant Corp. v. King*, [1] 126 F.3d 25. (1997).

Rozhodnutí Zippo bylo po dlouhou dobu nejvýznamnějším rozhodnutím týkajícím se příslušnosti v případě sporů týkajících se internetu. Nicméně nedostatkem tohoto rozhodnutí bylo, že nebylo neutrální z technologického hlediska. Soudem přijatý závěr ohledně míry aktivity stránky sice mohl být adekvátní v době svého vydání, nicméně vzhledem k vývoji internetu takovéto rozlišování přestalo být aktuální, jelikož obecný trend vývoje internetových stránek směřoval k čím dál větší interaktivitě. Uplatňováním kritéria míry aktivity internetové stránky by tedy došlo k tomu, že by téměř každá stránka splňovala požadavek minimálních kontaktů. Na tyto negativní důsledky upozornil mj. soud státu Illinois, který v rozhodnutí *Poulsen Roser v. Jackson & Perkins Wholesale*¹¹⁸ uvádí: „bez ohledu na to, jak interaktivní daná stránka je, tato interaktivita nemůže být jediným důvodem založení zvláštní příslušnosti. (...) Rigidní uplatňování testu Zippo by pravděpodobně vedlo k chybným výsledkům“¹¹⁹. V současné době je tedy hledisko posuzování internetových stránek z hlediska jejich aktivity překonáno.

5.3 Současná judikatura amerických soudů týkající se zvláštní příslušnosti

Novějším rozhodnutím týkajícím se zvláštní příslušnosti bylo rozhodnutí *Penguin Group v. American Buddha*¹²⁰. Daný spor se týkal zásahu do autorského práva, když společnost se sídlem v Oregonu zveřejnila na internetových stránkách texty knih, k nimž autorská práva vlastnila společnost se sídlem v New Yorku. Žalobkyně podala žalobu u newyorského soudu, proti čemuž žalovaná namítala, že tento soud není příslušný. V rámci zkoumání vnitrostátních předpisů soud dovodil, že předpisy státu New York umožňují stanovení osobní příslušnosti v případě, že osoba z jiného státu způsobí škodu a může předpokládat, že tato škoda vznikne na území New Yorku. Významný je především závěr soudu, že v případě zásahu do autorského práva prostřednictvím internetu je místem vzniku škody sídlo držitele autorských práv. K námitkám žalované, že takovýto závěr má za důsledek nadměrné rozšiřování příslušnosti, soud uvedl, že je nutno vzít v potaz záruky zajištěné na federální úrovni, tedy nutnost minimálních kontaktů a požadavek spravedlivého procesu¹²¹.

Toto rozhodnutí je významné zejména z hlediska argumentace soudu ohledně místa vzniku škody způsobené porušením autorských práv na internetu, k čemuž soud uvádí: „Ačkoliv v tradičním pojetí deliktů je možné ztotožnit místo vzniku škody s místem, kde došlo k činnosti mající za důsledek vznik takovéto škody, je nelogické vztahovat tento koncept také na zásahy do autorského práva

¹¹⁸ *Poulsen Roser A/S v. Jackson & Perkins Wholesale, Inc.*, No. 10 C 1894, Slip Op. (2010).

¹¹⁹ Tamtéž.

¹²⁰ *Penguin Group (USA) Inc. v. American Buddha*, 640 F.3d 497 (2d Cir. N.Y. 2011).

¹²¹ Boldon, M., Long-Arm Statutes and Internet Jurisdiction. *The Business Lawyer* Vol. 67, No. 1, 2011. Str. 314-315.

prostřednictvím internetu, jelikož v takovémto případě je místo nahrání do sítě internet bezpředmětné a zároveň je obtížné, ne-li nemožné, přiřadit způsobenou škodu k určité geografické oblasti“¹²². Tato argumentace nabízí zajímavé srovnání s argumentací generálního advokáta Villalóna ve věci Hejduk¹²³. Ačkoliv jak newyorský soud, tak generální advokát, konstatují, že škodu vzniklou zásahem do autorských práv zveřejněním na internetu je obtížné či nemožné lokalizovat, jimi vyvozované závěry se diametrálně odlišují. Generální advokát totiž v takovémto případě navrhuje nebrat místo vzniku skutečné škody v potaz a soustředit se pouze na místo, kde došlo k příčinné události. Oproti tomu soud státu New York dovozuje, že je místo příčinné události je bezpředmětné, a místo toho stanovuje příslušnost soudu, kde má sídlo držitel autorského práva, do kterého bylo zasaženo. Řešení přijaté americkým soudem se rovněž odlišuje od závěrů SDEU v rozhodnutích Pinckney a Hejduk, které se také dotýkaly zásahů do autorského práva. V obou projednávaných případech SDEU dovodil, že v souladu s principem teritoriality vzniká škoda v každém státě, kde je poskytována ochrana danému právu. Na základě toho SDEU rozhodl, že k projednání škody jsou příslušné soudy každého členského státu, avšak pouze do výše škody způsobené na tomto území. Oproti tomu podle rozhodnutí amerického soudu může držitel autorských práv žalovat v místě svého bydliště, za předpokladu, že takovéto stanovení příslušnosti vyhoví federálním požadavkům na vedení spravedlivého procesu – tedy zejména kritériu minimálních kontaktů a zásadám rozumnosti a spravedlnosti.

Rozhodnutí *Kauffman Racing Equipment v. Roberts*¹²⁴ se týkalo pomluvy, které se dopustil obyvatel Virginie proti společnosti se sídlem v Ohio. Žalovaný uzavřel se žalobkyní kupní smlouvu a posléze chtěl zboží reklamovat. Žalobkyně však při kontrole zjistila, že vada byla způsobena úpravami provedenými žalovaným, a reklamaci odmítla. Žalovaný následně začal rozšiřovat extrémně negativní příspěvky očeňující žalobkyni na relevantních fórech. Žalobkyně podala žalobu k soudu svého bydliště. Soud státu Ohio zkoumal možnost stanovení příslušnosti nejprve z hlediska vnitrostátní úpravy, poté z hlediska federální úrovně. Long-arm předpis státu Ohio stanovil, že soudy Ohia jsou příslušné k projednání žalob, v nichž se osoba ze třetího státu dopustí deliktního jednání s úmyslem způsobení újmy, přičemž tato osoba může předpokládat, že dojde ke způsobení újmy osobě v Ohio. Soud potvrdil splnění této podmínky a následně zkoumal přípustnost z hlediska tříhrotého testu dovozeného v rozhodnutí *Internation Shoe*. Ohledně první podmínky soud dovodil, že žalovaný se svými prohlášeními specificky zaměřil na Ohio a využil obyvatele Ohia jako cílové publikum. Druhá

---

¹²² Tamtéž.

¹²³ Stanovisko Generálního advokáta Villalóna, op. cit., srov. kapitola 4.2.

¹²⁴ *Kauffman Racing Equip., L.L.C. v. Roberts*, 126 Ohio St.3d 81, 2010-Ohio-2551.

podmínka byla také splněna, jelikož žaloba souvisela s aktivitou žalovaného zacílenou na Ohio. Ohledně třetí podmínky, kterou je kritérium rozumnosti, soud uvedl, že žalovaný jasně zamýšlel způsobení újmy na území Ohia, neboť žalovaná působí pouze na území tohoto státu. Z tohoto důvodu bylo vyhověno také požadavku na spravedlivý proces. Význam tohoto rozhodnutí shledává Boldon především v tom, že dokresluje postup, pomocí něhož jsou i tradiční principy stanovení příslušnosti schopné poskytovat efektivní ochranu právům v prostředí internetu¹²⁵.

Dalším rozhodnutím upřesňujícím výklad osobní příslušnosti v případě sporů vyplývajících z internetu bylo rozhodnutí *Hinners v. Robey*¹²⁶. Předmětný spor se týkal uplatnění práv ze záruky a podvodného jednání, kterého se žalovaný dopustil v případě prodeje automobilu pomocí internetové aukční sítě eBay. Žalobce původem z Kentucky zakoupil automobil od žalovaného s bydlištěm v Missouri, odkud si také automobil odvezl. Žalobce podal žalobu u soudu svého bydliště, tedy v Kentucky. V rámci dvoufázového přezkumu přípustnosti uplatnění osobní příslušnosti nejprve soud zkoumal, zda long-arm předpisy umožňují žalování osoby s bydlištěm v jiném státě, přičemž zkonstatoval splnění této podmínky. V následujícím přezkumu ústavní přípustnosti stanovení osobní příslušnosti se soud nejprve zabýval podmínkou minimálních kontaktů. Žalobce totiž argumentoval, že umístěním na elektronickou aukční síť eBay se žalovaný vědomě zaměřil na všechny státy, jelikož nabídka na takovém serveru není nijak geograficky omezená. Tuto argumentaci však soud nepřevzal, když uvedl že: *„transakce byla zcela nahodilá a kontakt se státem Kentucky byl nepodstatný.“*¹²⁷ Případ *Hinners v. Robey* dokládá, že i v případě, že předpisy vnitrostátního práva umožňují stanovení osobní příslušnosti, takovéto stanovení musí vždy vyhovět požadavkům spravedlivého procesu. Dle mého názoru je správná argumentace soudu, že pro vztahy, které jsou charakteristické pro online prostředí, jako jsou právě různé internetové aukce, je nutné vyžadovat určitou větší míru kontaktů, která odlišuje specifický stát od všech ostatních. Ačkoliv tedy bylo možné vystavené zboží zakoupit na území všech států federace, pro stanovení zvláštní příslušnosti v konkrétním státě jsou vyžadovány specifické kontakty právě s tímto státem.

Problematikou osobní příslušnosti se v opět zabýval také Nejvyšší soud USA. Případ *Walden v. Fiore*¹²⁸ se sice netýká přímo internetu, nicméně obsahuje významnou interpretaci ohledně určování zvláštní příslušnosti soudů. Soud se totiž odklonil od judikatury založené na testu následků, jejímž počátkem byla rozhodnutí *Calder a Pavlovich*, a místo toho zdůraznil doktrínu

---

¹²⁵ Boldon, op. cit., str. 317.

¹²⁶ Gerald S. *Hinners v. Brad Robey*, Supreme Court of Kentucky no. 2009-SC-000389-DG.

¹²⁷ Tamtéž.

¹²⁸ *Anthony Walden v. Gina Fiore et al.* 571 U.S. (2014).

minimálních kontaktů. Jak totiž soud uvádí: „*újma je významná z hlediska určení soudu pouze v případě, kdy dokládá skutečnost, že žalovaný má styky se státem soudu. Zkoumanou otázkou tedy nemá být místo, na kterém žalobce pocítil následky, nýbrž skutečnost, zda jednání žalovaného vytváří kontakt mezi žalovaným a místem soudu*“¹²⁹. Hledisko minimálních kontaktů tedy je splněno pouze v případě, pokud je dané jednání zaměřeno přímo na předmětný stát, a nikoliv pouze na osobu, o níž žalobce ví, že má v tomto místě bydliště.

Ačkoliv závěry Nejvyššího soudu v rozhodnutí *Walden* nebyly nijak překvapivé vzhledem ke skutkovému základu daného případu, toto rozhodnutí zjevně bude mít významný dopad na posuzování případů osobní příslušnosti vyplývajících ze zásahů do osobnostních práv prostřednictvím internetu. Vzhledem k soudem provedené reinterpetaci kritéria testu následků totiž nabývá významu kritérium minimálních kontaktů, jak je patrné z nedávného rozhodnutí Odvolacího soudu státu Kalifornie *Burdick v. Superior Court*¹³⁰.

Předmětem sporu bylo, zda jsou soudy Kalifornie příslušné k projednání žaloby proti obyvateli státu Illinois, který se na svém profilu na sociální síti Facebook vyjadřoval k poměrům žalobců. Žalovaný zveřejnil na svém veřejně přístupném profilu na sociální síti Facebook příspěvek, který obsahoval mj. tvrzení o údajném domácím násilí, kterého se měl dopustit jeden se žalobců, a také informaci o údajném odebrání lékařské licence jednomu ze žalobců. Tento příspěvek byl součástí probíhajícího konfliktu mezi žalobci jakožto vědci, kteří kritizovali produkt společnosti žalovaného, a žalovaným, který se snažil na základě osobních útoků zlehčit jejich tvrzení. Soud zdůraznil, že žalobce nese důkazní břemeno ohledně prokázání minimálních kontaktů, přičemž v případě, že dojde k prokázání minimálního kontaktu, leží důkazní břemeno na žalovaném, aby prokázal, že nebyla splněna třetí podmínka tříhrotého testu (tedy že stanovení zvláštní příslušnosti neodpovídá požadavku rozumnosti a přiměřenosti). Ohledně způsobu prokázání minimálního kontaktu soud uvádí, že je nutno prokázat kontakt žalovaného s místem soudu, a nikoliv pouze se žalobci. Takovýto kontakt totiž není dán na základě pouhé dostupnosti předmětného příspěvku na území státu Kalifornie. K možným způsobům prokazování kontaktu s Kalifornií soud uvádí: „*žalobci neposkytli žádný důkaz potvrzující skutečnosti, že daný příspěvek byl výslovně zaměřen nebo vědomě zacílen na Kalifornii, zejména že: stránka žalovaného na síti Facebook nebo daný příspěvek měli kalifornské publikum; významný počet přátel žalovaného na síti Facebook žil v Kalifornii; nebo že by reklama zobrazovaná*

---

¹²⁹ Tamtéž.

¹³⁰ *Douglas Burdick v. The Superior Court of Orange County*, 2015 WL 182297 (Cal. App. Ct. Jan. 14, 2015).

na dané stránce byla zaměřena na Kalifornii.“¹³¹ Navíc k námitce žalobců, že nastavení soukromí u daného příspěvku bylo „veřejně přístupný“ (v protikladu k možnosti omezit možnost zobrazení pouze na okruh přátel žalovaného), soud uvádí, že takové tvrzení tím spíše podporuje domněnku, že daný příspěvek nebyl specificky zaměřen na stát Kalifornii. Dle argumentace soudu se „příspěvek týká (...) celonárodně prodávaného produktu – a jeho kritiků“¹³². Soud uzavřel, že pouhé zveřejnění příspěvku na síti Facebook s vědomím, že daná osoba má bydliště v Kalifornii, nepostačuje k naplnění podmínky minimálních kontaktů s místem soudu.

Argumentace soudu, že pouhé zveřejnění příspěvku nepostačuje k založení zvláštní příslušnosti soudu, je podle mého názoru nepochybně správná. Méně jednoznačné je však posouzení, zda daný příspěvek opravdu nebyl zaměřen na Kalifornii. Soud se ve svém rozhodnutí zcela odvrátil od testu následků, jelikož ani skutečnost, že příspěvek obsahoval informace o osobních (domácí násilí) i profesních (vyloučení z lékařské komory) poměrech žalobců, nepostačovala k prokázání minimálních kontaktů. Je přitom nepochybné, že následky takovýchto tvrzení se nejvíce promítnou v Kalifornii. Podle tvrzení soudu však cílem těchto tvrzení nebyla Kalifornie (a zasáhnutí do rodinných či profesních poměrů žalobců), nýbrž celé území USA v rámci debaty o celonárodně dostupném produktu. Tento závěr soudu pak pravděpodobně bude mít za následek omezení příslušnosti soudů v případě pomluvy zveřejněné na internetu (zejména na sociální síti Facebook) pouze na soudy v bydlišti žalovaného, jelikož prokázání minimálního kontaktu s konkrétním státem bude značně obtížné.

Ačkoliv se domnívám, že rozhodnutí soudu je rozumné v kontextu prostředí internetu, problematrická jsou dle mého názoru kritéria, která soud navrhuje jako možná vodítka k prokázání minimálních kontaktů. Kritérium osob v rámci Kalifornie, které četly daný příspěvek, je téměř nemožné určit, a to právě vzhledem ke specifickým vlastnostem internetu, zejména možnosti šíření pomocí odkazů a různých re-postů¹³³. Určit přesnější počet osob, které daný příspěvek viděly, je tedy zcela nemožné. Ze stejných důvodů není vhodné kritérium počtu přátel žijících v Kalifornii. Dosah příspěvků na síti Facebook je totiž v důsledku odkazů a re-postů často řádově větší, než jaký je počet uživatelů, kteří mohli daný příspěvek původně zobrazit. Kritérium posuzování na základě zacílení reklamy na daný stát je značně problematrické, jelikož ve většině případů (jako je tomu např. u sociální sítě Facebook) osoba zveřejňující určitou informaci nerozhoduje o reklamě, která bude u této informace

---

¹³¹ Tamtéž.

¹³² Tamtéž.

¹³³ Srov. kapitola 1.1.

zobrazena. Toto kritérium tedy reálně bude použitelné pouze v případech, kdy by vlastníkem internetové stránky byl žalovaný, který by navíc osobně vybíral inzerenty (namísto obvyklého způsobu pronajímání inzerční plochy). Ani jedno ze soudem navrhovaných kritérií by tedy dle mého názoru nemohlo sloužit k prokázání minimálních kontaktů žalobce se státem Kalifornie jakožto místem soudu. Oproti tomu souhlasím s posouzením soudu, že příspěvek nebyl zacílen na zhoršení poměru žalobců v rámci státu Kalifornie, nýbrž na oslabení vážnosti jejich tvrzení v rámci celonárodní debaty o produktu distribuovaném společností, v níž žalovaný působil.

Vzhledem k tomu, že se jedná o případ zveřejnění informace zasahující do osobnostních práv, je možné porovnat rozhodnutí Burdick se závěry SDEU v rozhodnutí eDate. V případě použití právního rámce rozhodnutí eDate (tedy kritéria centra zájmů) na předmětný skutkový základ by byly příslušné následující soudy:

- a) Soud státu Illinois na základě obecné příslušnosti žalovaného na základě čl. 4 Nařízení. Tento soud by byl příslušný k projednání veškeré škody způsobené zveřejněním daného příspěvku.
- b) Soud státu Kalifornie na základě zvláštní příslušnosti žalovaného podle čl. 7(2) Nařízení. Na základě výkladu obsaženého v rozhodnutí eDate je totiž stát Kalifornie místem, kde mají žalobci centrum svých zájmů, ve kterém je možné žalovat o náhradu celkové výše škody.
- c) Soudy všech ostatních států federace, a to ohledně výše škody způsobené na území konkrétního státu.

Stejný závěr by zřejmě platil i v případě, že by bylo adoptováno kritérium „těžiště sporu“ tak, jak ho navrhol generální advokát Villalón ve sporu eDate¹³⁴. V rámci daného skutkového stavu by totiž pravděpodobně byla splněna i druhá podmínka testu těžiště sporu, a to možnost žalovaného předvídat, že o danou informaci bude největší závěr na určitém území (zde Kalifornie). Oproti tomu podle rozhodnutí kalifornského odvolacího soudu je příslušným soudem k projednání škody pouze soud státu Illinois, a to na základě obecné příslušnosti na základě bydliště žalovaného. Tento soud je oprávněn rozhodnout o celé výši způsobené újmy.

Porovnáním těchto dvou potencionálních závěrů je zřejmé, že závěry amerického soudu jsou mnohem vstřícnější ke svobodě projevu, která má významné postavení v americké ústavní tradici. Nicméně řešení přijaté americkým soudem dle mého názoru také lépe vyhovuje požadavku na úzkou vazbu mezi sporem a určitým státem. Posouzení, zda má daný soud blízký vztah k předmětu sporu,

---

¹³⁴ Srov. kapitola 4.2.

je totiž v americkém systému obsaženo v požadavku minimálního kontaktu, bez něhož nejsou splněny předpoklady pro založení zvláštní příslušnosti soudu. Ačkoliv toto kritérium je v některých případech posuzováno velice přísně (srov. rozhodnutí Burdick), soud stanovený na základě tohoto kritéria bude mít nepochybně bližší vztah k předmětu sporu než soud stanovený na základě kritéria centra zájmů poškozeného. Systém aplikovaný americkými soudy tedy dle mého názoru také lépe odpovídá deklarovanému účelu článku 7(2) Nařízení, kterým je blízká souvislost mezi soudem a předmětem sporu. Současné evropské pojetí je mnohem bližší předchozí americké judikatuře založené na testu následku, od níž je přitom v současnosti americkými soudy upouštěno.

5.4 Shrnutí

Ačkoliv základy americké judikatury ohledně zvláštní příslušnosti byly položeny již ve 40 letech, tato pravidla jsou (s určitými modifikacemi) používána dodnes. Základním omezením vztahujícím se ke stanovení zvláštní příslušnosti je požadavek spravedlivého procesu, jenž je obsažen v pátém a čtrnáctém Dodatku k Ústavě. Projevem tohoto požadavku je zejména kritérium nezbytnosti minimálních kontaktů, které se jakožto ústavní mantinel aplikuje se ve všech případech rozhodování o příslušnosti soudů nad nerezidenty. Toto je v kontrastu se situací v Evropě, kde SDEU potvrdil možnost použití kritéria zaměření pouze pro oblast spotřebitelských sporů a také pro výklad hmotných ustanovení předpisů evropského práva.¹³⁵

Po éře, která byla velice vstřícná vůči žalobcům, jež byla zejména zosobněna zejména rozhodnutími Calder a Zippo, nyní nastává opačný trend, jež spočívá v přísnějším posuzování kritéria minimálních kontaktů. Toto je zřejmé zejména z rozhodnutí Burdick a Hinners v. Robey, kdy soudy odmítají jednoduchou aplikaci testu následků a namísto toho vyžadují prokázání specifických kontaktů žalovaného s místem soudu. Oproti tomu v případě zásahů do autorských práv dovedl americký soud možnost držitelů autorských práv žalovat v místě svého bydliště, ovšem pouze za předpokladu, že takovéto stanovení příslušnosti soudu vyhoví ústavním požadavkům na spravedlivý proces. Nicméně jak vyplývá z rozboru novějších rozhodnutí, právě ústavní požadavek minimálních kontaktů je v současnosti posuzován poměrně přísně. Tyto závěry potvrzuje také Rosenblatt, která uvádí: *„Pouhé vědomí, že stránka může být dostupná z určitého místa, nepostačuje k možnosti stanovení příslušnosti soudu. Namísto toho je nezbytné, aby byl patrný záměr strany žalované zasáhnout určité publikum, a to buď na základě reklamy, nebo z hlediska specifického zaměření předmětu daného*

---

¹³⁵ Srov. např. rozsudek SDEU ze dne 12. července 2011, věc C-324/09, L'Oréal SA a další proti eBay International AG a další. SbSR 2011, str. 6011. Bod 61.

*sdělení*¹³⁶. Přísnější posuzování kritéria minimálních kontaktů podle mého názoru lépe odpovídá povaze internetu, jelikož umožňuje vyšší předvídatelnost ohledně místa, kde může být žaloba podána. K projednání žaloby totiž budou obvykle příslušné soudy místa bydliště žalovaného, kromě případů, kde je z daných okolností případu jasné, že určitá informace byla zaměřena na specifické území.

---

¹³⁶ Rosenblatt, B., Principles of Jurisdiction. Dostupné online z: <http://cyber.law.harvard.edu/property99/domain/Betsy.html>

6. Zhodnocení stávající judikatury evropských a amerických soudů týkající se zvláštní příslušnosti v mimosmluvních vztazích

V prvé řadě je dle mého názoru nutné uvést, že jak soudy evropské, tak americké, se snaží udržet konstantní výklad judikatury týkající se zvláštní příslušnosti. Základ americké judikatury byl položen v rozhodnutí *International Shoe* a tato judikatura klade důraz především na požadavek minimálních kontaktů mezi žalovaným a státem soudu. Oproti tomu judikatura SDEU vychází z rozhodnutí *Mines de Potasse* a rozlišuje mezi místem příčinné události a místem vzniku skutečné škody, přičemž stanovit příslušnost soudu je možné v obou těchto místech. Tato rozhodnutí významným způsobem předurčují budoucí vývoj judikatury ve vztahu k internetu, přičemž se domnívám, že kritérium minimálních kontaktů používané americkými soudy je jednoznačně vhodnější. Kritérium minimálních kontaktů totiž umožňuje individuálně posoudit, zda jednání žalovaného souviselo s určitým státem natolik významným způsobem, že je spravedlivé stanovit pravomoc soudů takového státu. Toto kritérium je navíc bez problémů aplikovatelné i v prostředí internetu, jelikož se posuzuje především povaha a způsob sdělení informace.

Oproti tomu se domnívám, že závěry SDEU přijaté v rozhodnutí *Mines de Potasse* nejsou vhodná k použití pro „internetové“ vztahy. V případě mimosmluvních závazků na internetu je totiž značně obtížné určit konkrétní místo vzniku škody, jelikož škoda se projevuje globálně. V této souvislosti je vhodné připomenout základní smysl ustanovení o zvláštní příslušnosti, kterým je „*úzká vazba mezi soudem a podanou žalobou*“¹³⁷. Vzhledem k tomu, že místo vzniku skutečné škody není možné přesně vymezit, domnívám se, že není dána tato úzká vazba mezi sporem a určitým státem. Z tohoto důvodu by dle mého názoru bylo vhodné vykládat článek 7(2) Nařízení bis tak, že pokud není možné místo vzniku skutečné škody určit na základě kritéria zaměření, je nutné za „místo, kde došlo nebo mohlo dojít ke škodné události“ považovat pouze místo příčinné události. Tento postup byl navrhován také generálním advokátem Villalónem v případě *Hejduk*¹³⁸, s jehož argumentací ohledně nevhodnosti určování příslušnosti soudu na základě místa vzniku skutečné škody se plně ztotožňuji. SDEU však odmítl takovou reinterpretaci článku 7(2) Nařízení, přičemž argumentoval, že termín „místo, kde došlo nebo mohlo dojít ke škodné události“ musí zahrnovat jak místo příčinné události, tak místo vzniku škody. Takováto interpretace však dle mého názoru odporuje smyslu rozhodnutí *Mines de Potasse*. V předmětném rozhodnutí totiž bylo místo vzniku škody jasně určitelné, v důsledku čehož mohlo stanovení příslušnosti soudu v místě vzniku škody opravdu usnadnit vedení

---

¹³⁷ Preambule k Nařízení, bod 16. Podrobněji srov. kapitola 3.1.1.

¹³⁸ Srov. kapitola 4.3.

řízení. Tento předpoklad však není splněn v případě, kdy škoda vzniká globálně v prostředí internetu. Ačkoliv tedy SDEU argumentuje doslovným zněním odůvodnění rozhodnutí Mines de Potasse, jím přijaté řešení odporuje samotným základům, na nichž rozhodnutí Mines de Potasse stojí.

Jako nevhodná se jeví také kritéria založená na testu následku či centru zájmů¹³⁹. Tato kritéria totiž berou v potaz pouze postavení údajného poškozeného. Nicméně takovéto pojetí by však bylo opodstatněné pouze v případě, že by účelem ustanovení o zvláštní příslušnosti v mimosmluvních závazcích byla ochrana osoby, do jejíchž práv bylo údajně zasaženo. Vzhledem k tomu, že účelem ustanovení o zvláštní příslušnosti je stanovení soudu, který má úzkou vazbu k projednávané věci, je nutné takováto kritéria odmítnout. Použití těchto kritérií by totiž znamenalo, že žalobce by mohl vždy žalovat u soudu místa svého bydliště (tzv. *forum actoris*), jelikož v takovémto místě bude mít centrum svých zájmů, resp. na takovémto místě by se nejvíce projevil následky předmětného jednání. Nicméně možnost stanovení příslušnosti na základě bydliště žalobce byla opakovaně SDEU vyloučena¹⁴⁰. Ačkoliv by v obecné rovině mohlo být uvažováno o tom, že stanovení příslušnosti soudu v místě bydliště údajného poškozeného je vhodným způsobem určení příslušnosti, a to na základě blízkého vztahu mezi poškozeným a soudem, takovýto závěr je v ostrém rozporu s dosavadním pojetím. Proto se domnívám, že v případě, že by místo bydliště žalobce bylo shledáno jako nejvhodnější kritérium pro posuzování zásahu do osobnostních práv, bylo by vzhledem k závažnosti takového odklonu od dosavadní koncepce vhodné přijmout tuto změnu formou novelizace příslušných právních předpisů.

V návaznosti na výše uvedené se domnívám, že není možné brát v potaz pouze postavení domnělého poškozeného, nýbrž že je nutné přihlédnout také k obsahu a formě vyjádření určité informace. Pouze na základě kombinace obou těchto faktorů je možné určit soud, který má dostatečně úzký vztah k předmětu sporu. Zároveň tímto způsobem bude mít distributor informace větší možnost předvídat, u soudů jakého státu bude moci být případně žalován. Takovéto řešení navrhol mj. generální advokát Villalón v případě eDate¹⁴¹. Podobné kritérium je obsaženo také v judikatuře amerických soudů, kde je zahrnuto v požadavku minimálních kontaktů. Nicméně posuzování musí být založeno na základě objektivních skutečností, jako jsou například forma vyjádření zprávy, předpokládané publikum či obsah zprávy. S nutností kombinace obou faktorů souhlasí také Rosenblatt, která v této souvislosti uvádí: „*Ideálním řešením by bylo určování příslušnosti soudů na základě testu následků*

---

¹³⁹ Ohledně testu následku srov. kapitola 5.1, ohledně kritéria centra zájmu srov. kapitola 4.2.

¹⁴⁰ Rozhodnutí Shevill, op.cit., bod 45; rozhodnutí eDate, op. cit., bod 38.

¹⁴¹ Srov. kapitola 4.2.

výrazně upraveného pomocí metody zaměření. Na základě tohoto výkladu by systém současných pravidel umožňoval účinnou a konzistentní regulaci právních vztahů na internetu, přičemž by došlo k vyloučení nepředvídatelných prvků tak typických pro současné pojetí.”¹⁴²

---

¹⁴² Rosenblatt, op. cit.

Závěr

Internet jakožto specifické prostředí přináší nové výzvy, na něž musí právní regulace určitým způsobem reagovat. Nové otázky, související s rozvojem internetu, se dotýkají také oblasti mezinárodního práva soukromého. V této práci byla zkoumána právní úprava určování příslušnosti ve sporech týkajících se internetu, zejména ve vztahu k mimosmluvním závazkovým vztahům. Podrobně byla rozebrána především aktuální judikatura evropských a amerických soudů vztahující se k této problematice.

Na základě podrobného studia dostupné judikatury a literatury se domnívám, že použití obecných pravidel určování příslušnosti je vhodné taktéž pro vztahy vznikající v prostředí internetu. Tato obecná pravidla však musí nutně být vykládána způsobem, který přihlíží ke specifičnosti internetu a právních vztahů s ním souvisejících. Výklad obecných norem zároveň musí být technologicky neutrální. V případě přílišného důrazu na technické vymezení totiž hrozí, že se v důsledku neustálého vývoje internetu stane takovýto výklad neúnosně široký, jako k tomu došlo v případě amerického rozhodnutí Zippo zdůrazňujícího interaktivitu internetové stránky jakožto hlavní kritérium pro určování příslušnosti.

Zároveň je nutno odmítnout takový výklad, který se zaměřuje pouze na postavení domnělého poškozeného a ignoruje ostatní významné skutečnosti. Vzhledem ke globální dostupnosti informací zveřejněných na internetu by totiž na základě parametrů týkajících se pouze poškozeného mohlo dojít ke stanovení příslušnosti v teoreticky všech zemích světa. Nicméně takovýto závěr bezesporu nevyhovuje zásadě předvídatelnosti pravidel ohledně určování příslušnosti. Domnívám se tedy, že kritérium následků je nutně upravit na základě testu zaměření určité informace. Velice inspirativní je v tomto ohledu judikatura amerických soudů, která pro stanovení příslušnosti určitého soudu vyžaduje prokázání minimálních kontaktů žalovaného se státem konkrétního soudu. Jsem toho názoru, že taktéž evropské soudy by v rámci své rozhodovací činnosti měly vyžadovat určitou formu minimálních kontaktů, resp. kritéria zaměření. Kritérium zaměření totiž jako jediné umožňuje rozhodnout na základě posouzení konkrétních okolností případu, zda je stanovení příslušnosti soudu v jiném státě než v místě bydliště žalovaného spravedlivé a předvídatelné.

V současné době je sice americkými soudy test minimálních kontaktů posuzován relativně přísně (jak bylo ilustrováno na příkladu rozhodnutí Burdick), nicméně to nesvědčí jeho nevhodnosti. Na základě odborné debaty je totiž možné přijmout takovou verzi testu zaměření, která by vyžadovala menší intenzitu vztahu, než jako je tomu v současné judikatuře amerických soudů.

Mírnější verze kritéria zaměření by také lépe odpovídala současné evropské praxi, která je relativně vstřícná vůči žalobcům.

Nicméně ať už by byl výsledek diskuze jakýkoliv, domnívám se, že určitá forma testu zaměření musí být nutně vyžadována. Adoptování testu zaměření by totiž významným způsobem přispělo ke zvýšení právní jistoty vztahů uskutečňujících se v prostředí internetu, a to při současném zachování vysoké úrovně ochrany osob, do jejichž práv bylo prostřednictvím internetu zasaženo.

Seznam použité literatury

Monografie a učebnice

Bogdan, M., Concise Introduction to EU Private International Law. Europa Law Publishing, Švédsko, 2012. ISBN: 9789089521088.

Collins, M., The Law of Defamation and the Internet, Oxford University Press, USA, 2001. ISBN: 0-19-924468-5.

Dickie, J., Internet and Electronic Commerce Law in the European Union. Hart Publishing Ltd., USA, 1999. ISBN: 9781841130316.

Haykawa, S., Private Law in the Era of Internet. In Basedow, J.; Kono, T.: Legal Aspects of Globalization. Kluwer Law International, Nizozemí, 2000. ISBN: 9789041113320.

Kučera, Z., Mezinárodní právo soukromé. 7. vydání, A. Čeněk a Doplněk, Brno-Plzeň, 2009. ISBN: 978-80-7380-171-7.

Magnus, U., Mankowski, P., Brussels I Regulation. European Law Publishers, Německo, 2007. ISBN: 9783935808323.

Pauknerová, M., Evropské mezinárodní právo soukromé. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2013. ISBN: 978-80-7400-504-6.

Peukert, A. Territoriality and Extraterritoriality in the Intellectual Property Law. 2011. In Handl G.; Zekoll J., Beyond territoriality : transnational legal authority in an age of globalization. Leiden, 2012. ISBN: 9789004186477.

Reed, Ch. Internet Law: Text and Materials, Butterworths, Velká Británie, 2000. ISBN: 9780406981417.

Smith, G., Internet Law and Regulation. Bird&Bird, Velká Británie 2002. ISBN: 9780421909908.

Svantesson, D.J.B., Private International Law and the Internet. Kluwer Law International, Nizozemí, 2007. ISBN: 90-411-2516-7.

Odborné články

Boldon, M., Long-Arm Statutes and Internet Jurisdiction. The Business Lawyer Vol. 67, No. 1, 2011.

Borchers, P., Tort and Contract Jurisdiction via the Internet: The 'Minimum Contacts' Test and the Brussels Regulation Compared. Netherlands International Law Review, 50, str. 401-418, 2003.

Freer, R., American and European approaches to Personal Jurisdiction based upon Internet Activity. Public Law & Legal Theory Research Paper Series, Research Paper No. 07-15, 2007.

Gena M. Stinnett, Ignorance is Bliss: A Comment on Pavlovich v. Superior Court. 36 Loy. L.A. L. Rev. 1733 (2003). Dostupné online na: <http://digitalcommons.lmu.edu/llr/vol36/iss4/18>

Husovec, M. Comment on „Pinckney“. *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, v. 45 n3 (2015).

Nagy, C.I., *The Word is a Dangerous Weapon: Jurisdiction, Applicable Law and Personality rights in EU Law – Missed and New Opportunities*. *Journal of private international law*, 2/2012, str. 251-296.

Rosenblatt, B., *Principles of Jurisdiction*. Dostupné online na: <http://cyber.law.harvard.edu/property99/domain/Betsy.html>

Rowland, Helen. *Is eDate the final piece in the mosaic or just one more in the puzzle?* 2012. Práce přihlášená ke zvážení na udělení ceny Consulegis Dr Thomas Marx Award 2012.

Sirakova, K. *Is the Shevill Doctrine Still Up to Date? Some Further Thoughts on CJEU's Judgement in Hejduk*. *Conflictsoflaw.net*. Publikováno 24. Ledna 2015 [cit. 10.5.2015]. Dostupné online na: <http://conflictoflaws.net/2015/is-the-shevill-doctrine-still-up-to-date-some-further-thoughts-on-cjeus-judgment-in-hejduk-c-44113/>

Svantesson, D., *Pammer and Hotel Alpenhof – ECJ decision creates further uncertainty about when e-businesses „direct activities“ to a consumer's state under Brussels I Regulation*. *Computer Law C Security Review* 27, str. 298-304, 2011.

Wang, F. F., *Obstacles and Solutions to Internet Jurisdiction*. *Journal of International Commercial Law and Technology*, Vol. 3, Issue 4, 2008.

Právní předpisy a soft law

Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I bis).

Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I).

Bruselská úmluva o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, Brusel 27. září 1968.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007, o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II).

Zákon č.91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém.

Společné prohlášení Rady a Komise k čl. 15 a 73 nařízení Brusel I. Dostupné online na: http://ec.europa.eu/civiljustice/homepage/homepage_ec_en_declaration.pdf

Tiskové prohlášení Haagské Konference mezinárodního práva soukromého ze Ženevského kulatého stolu elektronického obchodu a mezinárodního práva soukromého, pořádaného 2.-4. září 1999. Dostupné online na: <http://www.hcch.net/upload/wop/press01e.html>

European Max Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property: *Principy mezinárodního práva soukromého v právu duševního vlastnictví*. Dostupné online na: http://cl-ip.eu/www/files/pdf2/Final_Text_1_December_2011.pdf

Judikatura

Rozhodnutí SDEU

Rozsudek SDEU ze dne 14. října 1976, věc 29-76, LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co. KG proti Eurocontrol, SbSR 1976, str. 01541.

Rozsudek SDEU ze dne 30. listopadu 1976, věc 21/76, Bier vs. Mines de Potasse d'Alsace. SbSR 1976, str. 1735.

Rozsudek SDEU ze dne 20. února 1977, věc C-106/95, Mainschiffahrts-Genossenschaft eG (MSG) v Les Gravières Rhénanes SARL., SbSR 1997, str. 911.

Rozsudek SDEU ze dne 27. září 1988, věc 189/87, Athanasios Kalfelis v Bankhaus Schröder, Münchmeyer, Hengst and Co. and others, SbSR 1988, str. 05565.

Rozsudek SDEU ze dne 11. ledna 1990, věc C-220/88, Dumez France SA and Tracoba SARL v Hessische Landesbank and others. SbSR 1990, str. I-00049

Rozsudek SDEU ze dne 7. března 1995, věc C-68/93, Fiona Shevill, Ixora Trading Inc., Chequepoint SARL a Chequepoint International Ltd proti Presse Alliance SA. SbSR 1995 str. I-00415.

Rozsudek SDEU ze dne 19. září 1995, věc C-364/93, Antonio Marinari v Lloyds Bank plc and Zubaidi Trading Company. SbSR 1995, str. I-02719.

Rozsudek SDEU ze dne 23. dubna 2009, věc C-533/07, Falco Privatstiftung a Thomas Rabitsch proti Gisela Weller-Lindhorst. SbSR 2009, str. I-03327.

Rozsudek SDEU ze dne 7. prosince 2010, spojené věci C-585/08 a C-144/09, Peter Pammer v Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG a Hotel Alpenhof GesmbH v Oliver Heller. SbSR 2010, str. 12527.

Rozsudek SDEU ze dne 12. července 2011, věc C-324/09, L'Oréal SA a další proti eBay International AG a další. SbSR 2011, str. 6011.

Rozsudek SDEU ze dne 25. října 2011, Spojené věci C-509/09 a C-161/10, eDate Advertising GmbH proti X (C-509/09) a Olivier Martinez a Robert Martinez proti MGN Limited (C-161/10). SbSR 2011, str. I-10269.

Rozsudek SDEU ze dne 19. dubna 2012, věc C-523/10, Wintersteiger AG proti Products 4U Sondermaschinenbau GmbH. ECLI:EU:C:2012:220.

Rozsudek SDEU ze dne 3. října 2013, věc C-170/12, Peter Pinckney proti KDG Mediatech AG. ECLI:EU:C:2013:635.

Rozsudek SDEU ze dne 22. ledna 2015, věc C-441/13, Pez Hejduk proti EnergieAgentur.NRW GmbH. ECLI:EU:C:2015:28.

Stanovisko Generálního Advokáta Darmona ve věci C-68/93, přednesené dne 14. července 1994 (Shevill).

Stanovisko Generálního Advokáta Villalóna ve věci C-509/09 a C-161/10, přednesené dne 29. března 2011, (eDate).

Stanovisko Generálního Advokáta Jääskinena ve věci C-170/12, přednesené dne 13. června 2013. ECLI:EU:C:2013:400 (Pinckney).

Stanovisko Generálního Advokáta Villalóna ve věci C-441/13, přednesené dne 11. září 2014. ECLI:EU:C:2014:2212 (Hejduk).

Rozhodnutí soudů USA

International Shoe Co. v. Washington, 326 U. S. 310 (1945).

World-Wide Volkswagen Corp v. Woodson, 444 U.S. 286 (1980).

Calder v. Jones, 465 U.S. 783 (1984).

Burger King Corp. v. Rudzewicz, 471 U.S. 462 (1985).

Bensusan Restaurant Corp. v. King,[1] 126 F.3d 25. (1997).

Zippo Manufacturing Co. v. Zippo Dot Com, Inc., 952 F. Supp. 1119 (W.D. Pa. 1997).

Pavlovich v. Superior Court, 29 Cal. 4th 262. (2002).

Gerald S. Hinnens v. Brad Robey, Supreme Court of Kentucky no. 2009-SC-000389-DG.

Kauffman Racing Equip., L.L.C. v. Roberts, 126 Ohio St.3d 81, 2010-Ohio-2551.

Poulsen Roser A/S v. Jackson & Perkins Wholesale, Inc., No. 10 C 1894, Slip Op. (2010).

Penguin Group (USA) Inc. v. American Buddha, 640 F.3d 497 (2d Cir. N.Y. 2011).

Anthony Walden v. Gina Fiore et al. 571 U.S. (2014).

Douglas Burdick v. The Superior Court of Orange County, 2015 WL 182297 (Cal. App. Ct. Jan. 14, 2015).

Rozhodnutí Sněmovny Lordů

Rozhodnutí Sněmovny Lordů Spojeného Království ze dne 11.května 2000, věc Berezovsky v. Michaels and Others Glouchkov v. Michaels and Others [2000] UKHL 25

Ostatní prameny

Bill Gates: Business @ the speed of thought, citováno dle: <http://www.allthingswilliam.com/technology.html>

Definice anglického termínu "Cyberspace", převzata z Oxford Dictionary. Dostupné online na <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/cyberspace>

Dr. Cuipers, C., Cyklus přednášek v rámci předmětu „Internet and Liability“, vyučovaného v letním semestru ak. roku 2014/2015 na Tilburg University.

Shrnutí

Předmětem diplomové práce je problematika stanovování příslušnosti soudů v mimosmluvních závazcích vznikajících v prostředí internetu. Autor konstatuje, že i na právní vztahy vznikající na internetu je vhodné používat obecné normy mezinárodního práva soukromého. Mechanická aplikace stávajících pravidel by však vedla k nežádoucím důsledkům. Z tohoto důvodu je nutné stávající pravidla vykládat způsobem, který přihlíží k jedinečným vlastnostem internetu. Vzhledem ke skutečnosti, že obecná pravidla jsou vykládána především soudy, značný prostor je věnován detailnímu rozboru judikatury evropských a amerických soudů týkající se určování zvláštní příslušnosti v mimosmluvních vztazích. Závěry práce však ovlivněny také poznatky odborné literatury a doporučeními odborných skupin zabývajících se mezinárodním právem soukromým.

V první a druhé kapitole jsou popsány specifické vlastnosti internetu, jakož i obecná právní úprava určování příslušnosti soudů. V kapitole 3 je okrajově zmíněna úprava určování příslušnosti ve smluvních závazkových vztazích, zejména s přihlédnutím ke kritériu zaměření. V kapitolách 4 a 5 je popsána judikatura evropských a amerických soudů týkající se zvláštní příslušnosti, a to včetně jejího vývoje. Na základě tohoto rozboru jsou poté v kapitole 6 zhodnoceny aktuálně používané metodologické postupy. V kapitole 6 autor také navrhuje změny, jejichž přijetím by došlo ke zvýšení spravedlivosti a předvídatelnosti rozhodnutí o zvláštní příslušnosti.

Autor hodnotí pozitivně kritérium minimálních kontaktů, využívané americkými soudy, jelikož toto kritérium umožňuje stanovení příslušnosti pouze v případech úzké vazby mezi sporem a státem. Oproti tomu kritizovány jsou testy následku a kritérium centra zájmů, jelikož tyto dle autora nejsou vhodné pro prostředí internetu a vedou k nepředvídatelným výsledkům. Autor zejména podporuje využití kritéria zaměření, jelikož toto kritérium dle jeho názoru významným způsobem napomáhá ke zvýšení předvídatelnosti pravidel určování příslušnosti. Autor dovozuje, že určitá forma kritéria zaměření je nezbytná z hlediska budoucího vývoje, jelikož v opačném případě bude docházet ke stanovování velice široké příslušnosti soudů bez možnosti strany žalované takovéto stanovení příslušnosti dopředu předvídat.

Summary

The main focus of the thesis is the issue of determining jurisdiction in matters of tort, delict or quasi-delict with regard to the internet. The author finds that the general rules of determining jurisdiction are suitable for use even in disputes arising with connection to the internet. However, strict application of the aforementioned rules would lead to undesirable results. Therefore it is necessary to construe the general rules in such a way that takes into account the unique characteristics of the internet environment. Given the fact that courts are mainly responsible for the interpretation and application of the general rules, significant decisions of European and American courts are thoroughly analyzed. Even though the main focus of the thesis are the decisions of the courts, recent findings of jurisprudence and recommendations of the international bodies are taken into account as well.

In the opening chapters, the unique characteristics of the internet and basic rules for determining the special jurisdiction are presented. Although the issue of determining jurisdiction in contracts is also mentioned in chapter 3, this topic exceeds the scope of this work and is discussed mainly in connection with the “targeting” criterion, which is also significant for out of contract issues. Chapters 4 and 5 provide detailed breakdown of the European and American courts decisions on the issue of special jurisdiction. In chapter 6, the currently used methodological approaches are reviewed and possible adjustments are proposed.

The author finds the “minimal contacts” doctrine, employed by American courts, to be perfectly suitable, because the jurisdiction of the court is possible only in cases which have a special connection between the court and the state. On the other side, the criteria of the “effects test” and “center of interests” are criticized. The author finds these criteria inappropriate for the online environment, for they can often lead to unpredictable and random results. The author emphasizes the importance of the “targeting” approach, as this approach significantly increases the legal certainty of the parties. The author concludes that a certain form of targeting criteria will be required in the future. The rejection of targeting criteria would result in extremely broad jurisdiction of the courts, which would make it impossible to predict the court competent to hear the case. Given that the foreseeability of the jurisdiction is one of the main purposes of the rules determining the competent court, such conclusion is clearly undesirable.

Martin Holub: Internet a mezinárodní právo soukromé

Martin Holub: The Internet and Private International Law

Klíčová slova / Keywords

Internet / Internet

Příslušnost soudů / Jurisdiction

Mimosmluvní závazky / Tort, delict and quasi-delict